1 ՄԱՐՏ 1994 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 37 (540)

Ազգ
Azg
armenian daily

F-16-ները խփեցին սերբական 4 ինքնաթիռ

28 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր առավոտյան Բոսնիայի հյուսիս-արեւմուտքում, Բանյա Լուկա քաղաքի շրջանում ամերիկյան F-16 երկու կործանիչներ խփեցին սերբական 4 ինքնաթիռ: Այդ մասին Բելգիայի մայրաքաղաքում հայտնեցին ՆԱՏՕ-ի կենտրոնակայանի ներկայացուցիչները: Նրանց խոսքերով, սերբական «Գալեբ» ինքնաթիռները խախտել էին ՄԱԿ-ի հաստատած թռիչքների արգելված գոտին:

ՆԱՏՕ-ի ավիացիայի խփած սերբական ինքնաթիռները ռմբակոծում էին կենտրոնական Բոսնիայի Վիտեզ քաղաքի շրջանում գտնվող գործարանը: Այդ մասին հաղորդեց Ֆրանսիայի պաշտպանության նախարարությունը: Նախարարության տվյալների համաձայն, դա եղել է «ակնհայտ պարտեզիա, որն անհապաղ արձագանք է հարուցել»: Վիտեզի գործարանի ռմբակոծմանն ընդամենը մասնակցել է սերբական 6 ինքնաթիռ, որոնցից 4-ը ամերիկյան կործանիչների կողմից խփվել են ՄԱԿ-ի անվտանգության խորհրդի թիվ 781 բանաձեւին համապատասխան, նշվում է նախարարության հաղորդման մեջ:

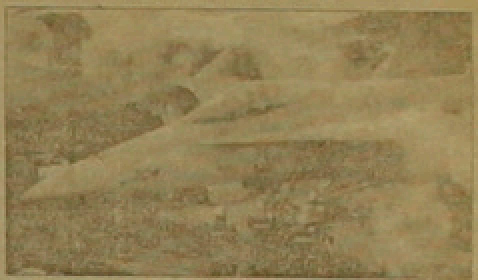

1988, ՓԵՏՐՎԱՐ 28

Սումգայիթը վայրագության խորհրդանիշ է

Սումգայիթյան ոճրագործության 6-րդ տարեդարձի առթիվ, Հայաստանի Հանրապետության նախագահը, ԳԽ նախագահությունը եւ ՀՀ կառավարությունը երեկ հանդես եկան համատեղ մի հայտարարությամբ, որով դատապարտեցին 1988 թ. փետրվարին Սումգայիթում մղեցված վայրագությունը:

Մարդկության, քաղաքակրթության դեմ գործած այդ ոճիրը, չստանալով իր արժանի գնահատականը, չարագույժ նախադեպ եղավ ու վերածեց անհետ ուստես պետական քաղաքականության, ասվում է հայտարարության մեջ: Սումգայիթ-Կիրովաբադ-Բաքու-Գետաշեն-Շահումյան՝ նույն ձեռագիրը, նույն ոգին, նույն անմարդկային ու անբնական տրամաբանությունը: Ուժի գործադրմամբ ազգային ինքնորոշման խնդիրն արյան մեջ խեղդելու Ադրբեջանի իշխանությունների նենգադրուբացման այս տխրահռչակ դոկտրինան վերջին վեց տարիների ընթացքում դարձավ հարյուր հազարավոր հայերի ու ադրբեջանցիների դժբախտության ու զրկանքների գլխավոր պատճառը:

Վաղուց ժամանակն է սթափվել սումգայիթյան սինդրոմից, ծերբազատվել մարդու իրավունքներին առնչվող ու ազգամիջյան խնդիրների ուժային մեթոդով լուծելու դատապարտելի գործելակերպից, զգուշացվում է հայտարարության մեջ:

Հավատարիմ մնալով միջազգային համակեցության նորմերին, առաջնորդվելով վիճելի հարցերը խաղաղ ճանապարհով, քաղաքական բանակցությունների միջոցով լուծելու ՄԱԿ-ի, ԵԱՀԽ-ի, միջազգային ու տարածաշրջանային այլ կազմակերպությունների կողմից որդեգրած սկզբունքներով, ելնելով բոլոր հարեւանների հետ բարիդրացիության հաստատման պետական դիրքորոշումից, Հայաստանի իշխանություններն իրենց հաստատակամությունն են հայտնում ղարաբաղյան խնդրի խաղաղ կարգավորման առնչությամբ եւ կոչ են անում Ադրբեջանի ղեկավարությանը զերծ մնալ առճակատման հետագա խորացումից ու միջազգայնացումից, ընդառաջ գնալ կայուն զինադադարի հաստատման ու ղարաբաղյան հիմնահարցի քաղաքական կարգավորման խաղաղասիրական նախաձեռնություններին՝ խուսափելով հերթական անգամ դրանց վիժեցումից, երկու հարեւան ժողովուրդներին նորանոր զրկանքներ ու տառապանքներ պատճառելուց, պատմությանը չթողնելով սումգայիթյան նոր սեւ էջեր, կոչ է անում հայտարարությունը:

Ղարաբաղը հարգեց Սումգայիթի զոհերի հիշատակը

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 28 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՍՆԱՐԿ: Այսօր Լեռնային Ղարաբաղը հարգեց Սումգայիթի ողբերգության զոհերի հիշատակը: Ճիշտ վեց տարի առաջ Բաքվից 30 կմ հեռու գտնվող ադրբեջանական այդ քաղաքում տեղի ունեցավ հայ բնակչության զանգվածային ջարդ, որի հետեւանքով զոհվեցին տասնյակ եւ խեղումներ ստացան հարյուրավոր անմեղ մարդիկ: Ստեփանակերտում ծաղիկներ դրվեցին կոտորածի զոհերի հուշարձանին: «Սումգայիթը հայ ժողովրդի զարթոնքի խթան դարձավ, որը գիտակցել որ ազատությունն ու անկախությունը նվաճում են ոչ միայն հանրահավաքներում ու ցույցերում», մասնավորապես գտնում է այժմ Ստեփանակերտում բնակվող սումգայիթցի գնդապետ Սվետլանա Յովհաննիսյանը:

Այսօր բազմաթիվ նախկին սումգայիթցիներ ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շարքերում մարտնչում են հանուն ԼՂՀ անկախության: ■

ՂԱՐԱԲԱՂ

Հաղրութի վրա լայնածավալ հարձակումը հետ մղվեց

Հակառակորդի նոր կուտակումներ Ղարաբաղի արեւելյան հատվածում

Ղարաբաղում անդորրը երկար չտեւեց: Ինչպես Սնարք գործակալությանը հայտնեցին ԼՂՀ պաշտպանության բանակի մամլո ծառայությունում, փետրվարի 27-ին գիշերվա մոտավորապես ժամը 2-ին ադրբեջանական կողմը լայնածավալ հարձակում է սկսել Հաղրութի ուղղությամբ: Գրոհին մասնակցում էին մեծ թվով տանկեր, այլ զրահատեխնիկա: Կեսօրվա տվյալներով, այստեղ համառ մարտեր էին մղվում: Երկու կողմերը կորուստներ էին կրում: Անհանգիստ էր նաեւ դիմակայության գծի հյուսիսային հատվածում:

ԼՂՀ արտգործնախարարությունն Ադրբեջանի այդ ձեռնարկումը գնահատեց որպես հակամարտության գոտում կրակը դադարեցնելու Ռուսաստանի վերջին միջնորդական նախաձեռնությունը ձախողելու պաշտոնական Բաքվի ձգտում:

Լեռնային Ղարաբաղի արտաքին քաղաքական գերատեսչությունը նաեւ գտնում է, որ Ադրբեջանի հարձակողական ռազմական գործողու-

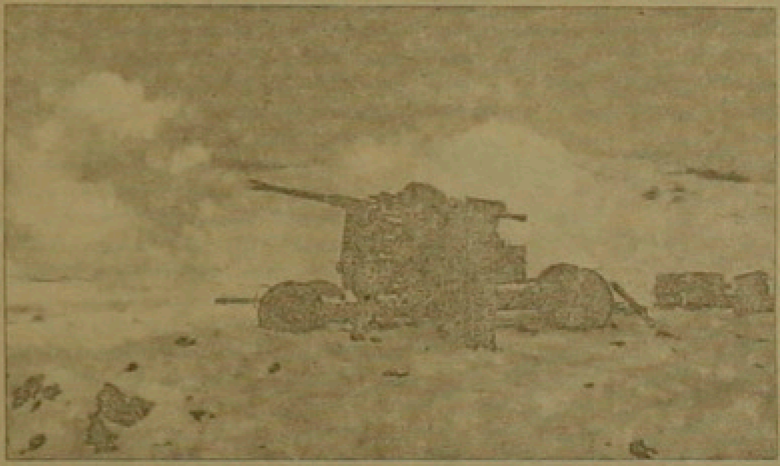

թյունները համարեցված են ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի նախագահ Յան Էլիասոնի Բաքվում սկսվող այցին, մի բան, որ անցյալում ևանիցս պատահել է տարածաշրջանում միջազգային խաղաղարար խմբերի ներկայացուցիչների այցերի ժամանակ:

Հաղրութի ուղղությամբ ադրբեջանական կողմի ձեռնարկած վերջին հարձակման հետեւանքով, հակառակորդը կորցրել է 3 միավոր զրահատեխնիկա եւ տվել տասնյակ զոհեր: Ինչպես հայտնեցին ԼՂՀ պաշտպանության բանակի մամլո ծառայությունում, Ղարաբաղի պաշտպաններին հաջողվել է հետ մղել հակառակորդի գրոհը եւ նրան ստիպել նահանջելու նախկին դիրքեր: Ղարաբաղյան կողմից զոհվել է 1 եւ վիրավորվել 8 մարդ: Երեկ դիմակայության գծի մեծ մասում կրկին հարաբերական անդորր է հաստատվել, որը խախտվում էր կարճատեւ փոխհրաձգություններով: Մինչդեռ, ԼՂՀ պաշտպանության բանակի տեղեկությունների համաձայն, ռազմաճակատի արեւելյան հատվածում նկատվել են Ադրբեջանի կենդանի ուժի եւ մարտական տեխնիկայի կուտակումներ:

Տես նաեւ էջ 8

ՀԱՄԱՌՈՏ

Սուհարտոն կոչեց ԱՄ նիստի

ՋԱԿԱՐՏԱ, 28 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Չմիանալու շարժման նախագահ, Ինդոնեզիայի նախագահ Սուհարտոն կոչ արեց Անվտանգության խորհրդի նիստ հրավիրել Բոսնիայի ու Հերցեգովինայի իրադրությունը քննարկելու համար: Նա նշեց, որ Բոսնիայի ու Հերցեգովինայի ներկա իրավիճակը Անվտանգության խորհրդի մի շարք բանաձեւեր չկատարելու հետեւանքն է, եւ Անվտանգության խորհուրդը պարտավոր է հասնել դրանց կատարմանը: Նախագահի կարծիքով, վիճակն էլ ավելի է բարդանում Բոսնիային ու Հերցեգովինային զենքի մատակարարման արգելքի պատճառով: Անվտանգության խորհուրդը պետք է պաշտպանի այդ երկրի անկախությունն ու տարածքային ամբողջականությունը, նշեց նա:

Ելցինի կողմնակիցները տագնապահար են

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 28 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Բարեփոխումների կողմնակիցները, Ռուսաստանի մասնագետները եւ դիվանագետները հայտարարեցին, թե համաներումը նոր բարդությունների նախանշանն է, ընդգծում է «Բոստոն Գլոբ» թերթը: Ելցինը մինչեւ վերջին րոպեն մարտնչեց, որ պետքի շրջափակի համաներման կենսագործումը: Նախագահի դաշնակիցներից շատերը չկարողացան թաքցնել իրենց տագնապը: Նրանց մեծամասնությունն ասել է, որ այժմ իրենք վախենում են հզոր կոմունիստական ազգայնական դաշինքի ստեղծումից, որը կգլխավորեն Ալեքսանդր Ռուցկոյի, Ռուսլան Խասբուլատովի եւ Վլադիմիր Ժիրինովսկու նման գործիչներ»:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Ղարաբաղի բանակում արգելիչ ջոկատներ չեն եղել եւ չկան

ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի պետ Սեյրան Օհանյանը փետրվարի 26-ին հանդես է եկել հայտարարությամբ կապված ադրբեջանական զանգվածային լրատվության միջոցներում, իսկ այնուհետեւ նաեւ մի շարք մոսկովյան թերթերում հայտնված այն հաղորդումների հետ, թե որոնց ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի գլխավոր շտաբի կողմից կազմավորվել է եւս 5 «լուացուցիչ արգելիչ ջոկատ»: «Այս հաղորդումներում իրականությանը համապատասխանում է միայն ԼՂՀ բառը», հայտարարել է Սեյրան Օհանյանը:

Ըստ Ս. Օհանյանի, առաջին զինված կազմավորումների երեւան գալուց ի վեր եւ մինչեւ օրս ղարաբաղյան բանակում երբեք արգելիչ ջոկատի ստեղծման անհրաժեշտություն չի եղել:

Մինչդեռ, հենց ադրբեջանական բանակում արդեն երկար ժամանակ գործնականում կիրառվում են պատժիչ միջոցների զանազան ձեւեր դասալքության համար տեղում գնդակահարությունից մինչեւ հենց նույն արգելիչ ջոկատները, ի հաստցում իրենց զինվորների եւ սպաների բարոյական եւ ռազմական ցածր ոգու:

Ինչպես ասել է Ս. Օհանյանը, պատահական չէ, որ ադրբեջանական զինծառայողները, փրկվելով գնդակահարության սպառնալիքից, գերադասում են գերի հանձնվել ղարաբաղցիներին: Միայն վերջին երկու ամիսների ընթացքում կամավոր գերի է հանձնվել ադրբեջանական բանակի մոտ 60 զինվոր ու սպա, այդ թվում արտասահմանյան վարձկաններ:

ԵՏ

ԽՈՐՀՐԴԱՆԻՇ

39 պաղեստինցի իսրայելյան մարդասպանի զոհ

Բանակցությունները վտանգի տակ

Ալ Խալիլի (Հեբրոն) հանցագործությունը կատարվեց իսրայելական բանակի ակնհայտ թողտվությամբ, Թունիսում հայտարարեց ՊԱԿ-ի գործկոմի նախագահ Յասիր Արաֆաթը: Բանակը ոչ միայն թողտվություն հանդես բերեց, այլեւ ավելի ուշ կրակ բացեց խաղաղ բնակչության վրա, որի հետեւանքով զոհվեց եւս ութ մարդ, իսկ 222-ը վիրավորվեց: Ինչպես երեկ հայտնեց ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, անցկացված փորձաքննության տվյալները վկայում են, որ Հեբրոնում փետրվարի 25-ին 39 արաբ մահմեդականների սպանած հրեա վերաբնակիչը աղոթողների վրա մենակ է կրակել: Իսրայելի ոստիկանության պաշտոնական ներկայացուցչի ասելով, ձգաբանական փորձաքննությունը, ինչպես նաեւ ականատեսների հարցումը միանշանակ կերպով ցույց են տալիս, որ աղոթարանում կրակել է միայն մեկ մարդ: Մինչդեռ Արաֆաթը մասնանշեց, թե կան վկաներ, ըստ որոնց սպանդի հեղինակները 12 հոգի էին: Չախողման սպառնալիքի տակ են հայտնվել միջնորդավորված բանակցությունները, ինչը միջազգային բնույթ է տալիս ողբերգությանը, ընդգծեց Արաֆաթը: Պաղեստինցիների ղեկավարության հայտարարություններից պարզ է դառնում, որ ՊԱԿ-ը ներկա պայմաններում պահանջելու է իսրայելցի վերաբնակիչների անհապաղ զինաթափում, որոնց իսրայելական օրենքով թույլատրված է զենք կրել, ինչպես նաեւ պաղեստինցիների ապագա ինքնավարության մեջ «արտերկրայնության» իրավունքից նրանց զրկում: Վերջին հաշվով, գրավյալ տարածքներում իսրայելական բոլոր բնակավայրերը պետք է վերացվեն, ասաց հաշտության բանակցություններում Պաղեստինի պատվիրակության անդամ Հանան Աշրաուին:

Միեւնույն ժամանակ, Վաշինգտոնում վարվող պաղեստինա-իսրայելական բանակցություններում պաղեստինյան պատվիրակության բոլոր անդամները խորհրդակցելու համար հետ են կանչվել Թունիս: Բանակցությունները պետք է վերսկսվեին երկուշաբթի օրը: ՄԱԿ-ում Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպության քաղաքական վարչության պետ Ֆարուկ Քադումին փետրվարի 26-ին հայտարարեց, որ ՊԱԿ-ը պահանջում է անհապաղ գրավյալ տարածքներ ուղարկել ՄԱԿ-ի խաղաղարար ուժեր, այնտեղ փակել իսրայելական բոլոր բնակավայրերը եւ իսրայելական բոլոր զորքերն արագորեն դուրս բերել Գազայի հատվածից եւ Հորդանան գետի արեւմտյան ափից:

Իր հերթին, երեկ Իսրայելի վարչապետ Իցհակ Ռաբինը վճռականորեն արտահայտվեց պաղեստինցիների հետ բանակցությունների շարունակման օգտին, որտեղ ահաբեկչության կողմնակիցներն չհաջողեն միջնորդավորական հաշտության բանակցությունները: Իսրայելի վարչապետը նույս հայտնեց, որ արաբ ղեկավարները ... չեն տա իրենց շեղել հաշտության ճանապարհից: «Պետք է բավականաչափ ուժեղ լինել, ինչպես հրեա, այնպես էլ արաբ ահաբեկիչների դավերին չենթարկվելու համար», ընդգծեց նա:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **Տեղական**

ՀՌԱԿ

Հանրապետական վարչությունում

Փետրվարի 27-ին տեղի ունեցավ ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության նիստը: Վարչությունը քննարկեց ՀՀ Գերագույն խորհրդում Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական ծրագրի եւ բյուջեի քննարկման մասին հարցը: Զեկուցումներով հանդես եկան վարչության անդամ, ՀՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր Սամվել Սահակյանը եւ ՀՌԱԿ պատգամավորական խմբակցության անդամ Սամվել Տոնոյանը:

Զեկուցողների կողմից հանգամանորեն վերլուծվեց ծրագիրը եւ բյուջեն, տրվեց առաջ քաշված բազմաթիվ հարցերի պատասխանը: Վարչությունը որոշեց հավանության արժանացնել ընկ. Սամվել Սահակյանի զեկուցման մեջ առաջ քաշված հիմնադրույթները, ծրագրի եւ բյուջեի գնահատականներին անդրադառնալ լրացուցիչ, Գերագույն խորհրդում հարցերը ներկայացնելուց հետո: Լսվեց նաեւ ՀՌԱԿ պատգամավորական խմբակցության ղեկավար Պետրոս Քաջախյանի հաղորդումը ՀՀ վարչապետի հետ հանդիպման մասին, որի ընթացքում նույնպես արծարծվել էին սոցիալ-տնտեսական ծրագրի եւ բյուջեի քննարկմանը վերաբերող հարցեր:

Հանրապետական վարչությունը հավանության արժանացրեց ՀՌԱԿ պատգամավորական խմբակցության հայտարարության նախագիծը, որը ներկայացրեց վարչության անդամ, ՀՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր Հարություն Կարապետյանը: Հայտարարության մեջ խնդիր է դրվում ՀՀ Գերագույն խորհրդում քննարկման առարկա դարձնել «Ռուսաստանի Դաշնության եւ Հայաստանի Հանրապետության միջեւ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գտնվող Ռուսաստանի Դաշնության զինված ուժերի իրավական կարգավիճակի մասին» պայմանագիրը, որն արդեն մեկ տարի է, ինչ վավերացվել է Ռուսաստանի Դաշնության Գերագույն խորհրդի կողմից:

Լսվեց պատգամավորական խմբակցության ղեկավար Պետրոս Քաջախյանի հաղորդումը ՀՀ Գերագույն խորհրդի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի հետ հանդիպման մասին, որին մասնակցել էին Գերագույն խորհրդում ներկայացված պատգամավորական խմբակցությունները: Մեկ անգամ եւս ընդգծվեց, որ ՀՌԱԿ-ը հանդես է գալիս նախ հօգուտ սահմանադրության ընդունման, ապա միայն ընտրությունների մասին օրենքի ընդունման, քանզի երկրորդը պետք է բխի հիմնական օրենքից (սահմանադրությունից):

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Ալեքսի Բ-ի ուղերձը Ադրբեջանի եւ Հայաստանի հոգեւոր առաջնորդներին

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌԻԱ ՄՆԱՐՔ: Այսօր Մոսկվայի եւ համայն Ռուսիո պատրիարք Ալեքսի Բ-ն ուղերձով դիմեց ծայրագույն պատրիարք եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Վազգեն Ա-ին եւ Կովկասի ժողովուրդների կրոնական բարձրագույն խորհրդի նախագահ, Ադրբեջանի մահմեդականների հոգեւոր առաջնորդ Շեյխ ուլ Իսլամ Ալլահ Շուքյուր Փաշազադեին: Նա նրանց կոչ արեց ամեն ինչ անել Լեռնային Ղարաբաղում վեց տարի շարունակվող եղբայրասպան պատերազմը կանգնեցնելու համար: Պատրիարքը հոգեւոր առաջնորդներին առաջարկեց «հնարավորին չափ շուտ համատեղ դիմել հակամարտության մասնակից բոլոր կողմերի ղեկավարներին, կոչ անելով անհապաղ դադարեցնել արյունահեղությունը եւ հետ քաշել զորքերը»: Պատրիարքի կարծիքով, դա կարող էր վիճելի հարցերին առնչվող երկխոսության հիմք դառնալ, որը կհանգեցնի առկա խնդիրների արդարացի եւ խաղաղ լուծմանը:

Իր կողմից պատրիարքը պատրաստակամություն հայտնեց Ռուսաստանի պետական ղեկավարությանը խնդրել օգնելու հակամարտության շրջանում խաղաղության վերահաստատմանը: «Ես նաեւ խոստանում եմ [illegible] տեսակ միջնորդություն[illegible] ստանձնել Հայաստանի եւ Ադրբեջանի կրոն[illegible] համայնքների [illegible]», ասվում է ուղերձում:

ՓԱՐԻԶ

Վազգեն Սարգսյանը աշխարհի հայերին պատերազմի պատրաստ լինելու կոչ արեց

ՐԱՖՖԻ ՀԵՐՄՈՆ ԱՐԱՔՍ

Փետրվարի 22-ին, երեքշաբթի օրը Փարիզում Հայաստանի դեսպանատանը արդեն ավանդույթ դարձած զրույցի հետ հանդիպման ամսական հավաքույթի պատվո հյուրն էր ՀՀ պետնախարար Վազգեն Սարգսյանը, որն իր հայտարարություններով բավական մտահոգություն պատճառեց:

«Դեկտեմբերի 18-ից մինչեւ օրս, ասաց պետնախարարը, Ադրբեջանը կորցրեց չափազանց մեծ թվով մարդիկ, ավելի, քան երբեւէ կորցրել էր, մոտավորապես 8000 հոգի: Սա հայտարարվել է նաեւ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության կողմից: Այս փուլում Ղարաբաղի բանակի զոհերը նույնպես ավելի շատ էին, քան երբեք, նույն ժամանակահատվածում Ղարաբաղը տվել է 700 զոհ, շարունակեց նա: Հասկանում եմ, մեզ համար մեկ զոհն անգամ մեծ ցավ է եւ սակայն հիշյալ թվանշանները տալիս եմ

ռազմական արդյունքներն ավելի հստակ պատկերացնելու եւ չափազանցված ասեկոսեները ցրելու համար»:

Ղարաբաղյան պատերազմը, ըստ պետնախարարի, ավարտեց երկրորդ փուլը: «Երբ առաջինում, ասաց նա, կար փոքր-ինչ խուճապ ու անորոշություն, ապա երկրորդում կար ամրություն»: Հետո պետնախարարը, իր վրա վերցնելով ամբողջ պատասխանատվությունը, ասաց. «Ուզում եմ ձեզ տեղեկացնել, թե հաջորդ այսպիսի փուլը չափազանց ծանր է լինելու մեզ համար: Մենք այսօրվանից լրջորեն պետք է պատրաստվենք այդ փուլին: Տա աստված, որ քաղաքական միջոցներով հնարավոր լինի դադարեցնել պատերազմը, ի նպաստ ղարաբաղցիների, իհարկե: Սակայն երբ պատերազմը մտնի երրորդ փուլ, ասաց նա, այդ ժամանակ անհրաժեշտ է, որպեսզի ողջ հայ ժողովուրդը, արդեն ամբողջ աշխարհով մեկ, ամբողջ հայությունը, եւ սա ասում եմ ամբողջ պատասխանատվությամբ, պատրաստվի պատերազմական վիճակի, քանի որ Ղարաբաղը չափազանց փոքր է միանգամից շատ-շատերի դեմ կռվելու համար»: «Միաժամանակ, ամփոփելով պատերազմի արդյունքները, պետք է որոշակի դժգոհություն հայտնեմ ասեկոսեների առիթով, որոնք տարածված են մասնավորապես Ֆրանսիայում, իբր Ղարաբաղի բանակը ուտելու բան չունի, Ղարաբաղի զինվորները սնվում են 5-6 հոգի մի ամանից: Անհեթեթ են նման խոսակցությունները, անամոթ ստախոսություններ են դրանք: Փառք աստծո, թե Ղարաբաղի բանակը, թե Հայաստանի բանակը զինված են նորմալ, սնվում են նորմալ: Մենք շատ լավ գիտակցում ենք, որ երբ չկարողանանք կերակրել մեր բանակը, կկերակրենք օտարի բանակը: Բանակը նաեւ ոչ մի անգամ [illegible] բացակայության կամ տակտի պատճառով անհաջողություն չի կրել: Ճիշտ է, ռազմամթերքի վիճակը չափազանց ծանր է, բայց բանակը այդ պատճառով երբեք չի կանգնել եւ չի կանգնի»:

Գալով Ադրբեջանի առաջիկայի հանդեպ ունեցած հույսերին, նախկին պաշտպանության նախարարը ասաց. «Ադրբեջանի հույսը, պատերազմի հաջորդ փուլում, տնտեսական պատերազմում ռեսուրսների պատերազմում, հաջողության հասնելն է: Ադրբեջանը բնականաբար ուզում է պատերազմը ավելի լայնածավալ դարձնել, ընդգրկելով ողջ Հայաստանի սահմանները: Ավելի երկարատեւ դարձնել, փորձելով քայքայել մեր տնտեսությունը: Ուրեմն, հաջորդ փուլում պետք է պատրաստ լինենք ազգովին:

Յուրաքանչյուր հայ, Ամերիկայում, Ֆրանսիայում կամ Բանգլադեշում պետք է հասկանա, որ երեւի թե մոտենում է մեր Ավարայրը: Քանզի մենք օգնողներ չունենք, ուրեմն ինքներս ենք պարտավոր մեզ օգնել եւ սատար կանգնել»:

«Եւ երբ, ընդգծեց պետնախարարը, առաջներում կային մարդիկ, որոնք հայրենասիրությունը պատկերացնում էին միայն խոսքերով եւ կոչերով, արդեն այդ պահն էլ անցավ: Շատ մարդիկ ասում էին, որ երբ պահը գա, ամեն ինչ կանեն: Ահավասիկ եկել է այդ ժամանակը, ահավասիկ տեսնենք ով ինչ կարող է անել»:

Ճիշտ այդ պահին պետնախարարին հարց տվեցինք. «Երբ ողջ թրքությունը նաեւ ինքզինքը պատրաստի պատերազմական վիճակի, մտածո՞ւմ ենք արդյոք դրա մասին, երբ ողջ հայության համախմբման հայտարարություն ենք անում պատերազմական վիճակի պատրաստ լինելու համար»: Պետնախարարը պատասխանեց. «Ողջ թուրք ժողովուրդը, ինչպես դուք եք ասում, այսքանով կամ այնքանով առանց այն էլ Ադրբեջանին օգնում է եւ վերջին փուլում այդ օգնությունը չափազանց զգալի էր: Երբ պատերազմի այս փուլում Ղարաբաղի Հանրապետությունը, որեւէ պետությունից ստանար 3 հազար մարդու օգնություն, Ղարաբաղի ժողովուրդը հարցը կլծեր: Ասենք, Եվրոպայի քրիստոնեական որեւէ պետությունից: Իսկ Ադրբեջանը 3 անգամ ստացավ այդ օգնությունը, բոլորին է հայտնի: Այստեղ պետք է կրկնեմ «ջուրը մտնողը անձրեւից չի վախենա» ժողովրդական խոսքը: Մենք ուրիշ տարբերակ չունենք, մենք դատապարտված ենք պատրաստ լինելու պատերազմի բոլոր փուլերին: Ես մի անգամ մի արտահայտություն եմ արել, դեռեւս վաղ ժամանակներում, հիմա ուզում եմ կրկնել. յուրաքանչյուր ժողովուրդ, լինի հարյուր միլիոնանոց թե 4 միլիոն, երբ կարողացավ կես միլիոն կռվող հանել, այդ ժողովուրդը չի պարտվի: Վերջին հաշվով հարյուր միլիոնն էլ կես կամ մեկ միլիոնից ավելի չի հանի: Այդպե՞ս է, թե ոչ:

Ասածս պատերազմի կոչ չէ, ես դարձյալ եմ կրկնում: Ընդհանրապես մեզ քննադատել են հակառակի այսինքն պատերազմից խուսափելու համար: Սակայն մենք ուզում ենք, որ դուք հասկանաք փուլի ամբողջ բարդությունը: Ադրբեջանը պատերազմում հաղթանակի հասնելու համար ոչնչի առաջ [illegible] չի կանգնի: Իհարկե ցանկալի է, որ բոլոր ուժերով ու միջոցներով մենք կարողանանք այս փուլում դադարեցնել պատերազմը, մեզ համար նպաստավոր վիճակում, քանի որ մենք ավելի նպաստավոր վիճակ չենք ունենալու»:

ՀԱԿԻՐՃ

Հայաստանը ԳԱՏՏ-ի շեմին

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Առեւտրի եւ տարիֆների գլխավոր համաձայնագիր» (ԳԱՏՏ) միջազգային առեւտրային կազմակերպությանը Հայաստանի Հանրապետության անդամակցության համար անհրաժեշտ նախապատրաստական աշխատանքների իրականացման նպատակով ՀՀ կառավարության 1994 թ. փետրվարի 23-ի թիվ 86 որոշմամբ ստեղծվել է հանձնաժողով ՀՀ պետնախարար Գագիկ Շահբազյանի գլխավորությամբ: ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայությունից հայտնեցին, որ հանձնաժողովին հանձնարարված է երկամսյա ժամկետում ՀՀ կառավարություն ներկայացնել առաջարկություններ ԳԱՏՏ-ին Հայաստանի Հանրապետության անդամակցության նախապատրաստման համար արտաքին առեւտուրը կարգավորող ՀՀ օրենսդրական ակտերում փոփոխություններ կատարելու վերաբերյալ:

«50 խոշորագույն բանկեր պատրաստ են բացել թղթակցային հաշիվներ հայկական բանկերի համար»

Այդ մասին հաղորդեց փետրվարի 25-ին Երեւանի Ֆոնդային բորսայի տնօրեն Սեդրակ Սեդրակյանը: Նա տեղեկացրեց նաեւ, որ ռուսական բանկերը դրանից բացի պատրաստ են տրամադրել նաեւ վարկային ռեսուրսներ հայկական բանկերին, եթե նրանց կանոնադրական ֆոնդերի չափը գրանցված լինի ՀՀ կենտրոնական բանկում:

Թբիլիսի-Երեւան ավիաուղերթը վերականգնվեց

ԹԲԻԼԻՍԻ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: Այս շաբաթ վերսկսվեցին Թբիլիսի-Երեւան մարդատար ավիաուղերթները: Այդ երթուղով ինքնաթիռներ չէին թռչում մոտ մեկ տարի: Տոմսն արժե 35 հազար ռուսական ռուբլի: Ինքնաթիռները կթռչեն շաբաթական երեք անգամ: Այսօր Թբիլիսիից Մոսկվա թռչելն արժե 81 հազար, Բաքու՝ 46, Սանկտ Պետերբուրգ՝ 112, Կիեւ՝ 90, Մինվոդի՝ 48 հազար ռուսական ռուբլի:

ՇՐՋԱՆ

Ռուսաստանը պետք է դարձյալ Կովկաս գա

ՕԲՆԻՆՍԿ, ԿԱԼՈՒԳԱՅԻ ՄԱՐԶ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌԻԱ-ՄՆԱՐՔ: «Քանի դեռ Ռուսաստանը Կովկաս չի գա ճիշտ այն չափով, ինչ որ ԽՍՀՄ-ի գոյության ժամանակ էր, պատերազմն այնտեղ չի դադարի, հայտարարել է Հայաստանի Կոմունիստական կուսակցության քարտուղար Սերգեյ Բադալյանը: Նա մասնակցում է Օբնինսկում տեղի ունեցող «Սոցիալիզմը որպես կայուն զարգացման երաշխիք» միջազգային խորհրդաժողովին: Բադալյանի խոսքերով ասած, Հայաստանի բնակչությունն անսահման աղքատացել է: Նվազագույն աշխատավարձը հավասար է 1 դոլարի, իսկ միջին աշխատավարձը կազմում է ամսական 2-3 դոլար: «Հանրապետության բնակչության բացարձակ մեծամասնությունը երազում է վերադառնալ Ռուսաստանի հետ դաշինքին: Հայաստանը պետք է առաջինը լինի նրանցից, ով Ռուսաստանի հետ կմիավորվի նոր Միության մեջ», ասաց Սերգեյ Բադալյանը:

Օբնինսկում Ռուսաստանի 47 տարածաշրջաններից պատգամավորները հավաքվել են աշխատավորության սոցիալիստական կուսակցության 6-րդ համագումարին ընդունելու իրենց ծրագիրը եւ մշակելու հետագա ստրատեգիան եւ տակտիկան: Իր գոյության երրորդ տարում աշխատավորության սոցիալիստական կուսակցությունը ընդունել է իր առաջին ծրագիրը: Փաստաթղթում արձանագրվում է ԽՍՀՄ-ում եւ Արեւելյան Եվրոպայի երկրներում «պետական սոցիալիզմի» կործանումը: Սոցիալիստները, ընդունելով նախկին համակարգի անմերժելիությունը, կոչ են անում «նոր հասարակություն կառուցել, որը կապված չլինի կապիտալիզմի հետ, բայց ունենա սոցիալապես կողմնորոշված բազմակացութաձեւ էկոնոմիկա»: ■

ԵՐԵՎԱՆ

Ուղեւորների թիվը նվազում է

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ վիճակագրության վարչությունից հայտնեցին, որ ընդհանուր օգտագործման ավտոբուսներով եւ երթուղային տաքսիներով 1993 թ.-ին փոխադրվել է 70,3 մլն. մարդ, որը նախորդ տարվա նկատմամբ նվազել է 59,7 տոկոսով: Դեկտեմբեր ամսին փոխադրվել է 3,6 մլն. մարդ, որը նոյեմբերի նկատմամբ պակաս է 22,4 տոկոսով:

Երեւան քաղաքում ուղեւորների սպասարկումը բարելավելու նպատակով ձեռք է բերվել եւ շահագործվել լրացուցիչ 7 տրոլեյբուս եւ մետրոպոլիտենի 12 վագոն, որը հնարավորություն է տվել գնացքները աշխատեցնել 4 վագոնով: Ուղեւորների փոխադրումը մետրոպոլիտենով նախորդ տարվա համեմատ աճել է 11,2 տոկոսով: Շահագործման է հանձնվել տրոլեյբուսի 2 նոր երթուղի (6, 18), գազով աշխատող ավտոբուսների եւ միկրոավտոբուսների թիվը ավելացել է 75-ով, 80 ավտոբուսների բենզինային շարժիչը փոխարինվել է դիզելայինով: Էլեկտրատրանսպորտը սպասարկող 11 «քաշ» ենթակայանների համար ապահովվել է անկախ սնուցում, 20 կմ կոնտակտային գիծ հիմնովին փոխվել է, փոխվել է նաեւ 3 կմ տրամվայի գիծ: ■

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, տելեքս 243266 CPIRI SU
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
Ոճը եւ ձեւաւորումը ՊԱՒԷԼ ՂԱԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի
Azg
armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010
Published in U.S.A. by AZG Publishing Co.,
22122 Sherman Way, Suite 203, Canoga Park,
CA 91303, Call (818) 598-0423 Fax:
(818)340-9819 for subscription rates.
Publisher - Հրատարակիչ
Dr. Krikor Krikorian -
Դոկտ. Գրիգոր Գրիգորեան
Executive Director - Տնօրէն
Vartan Karaoghlanian -
Վարդան Գարաօղլանեան
Production Manager -
Raffi Shoubookian
Արտադրութիւն
Րաֆֆի Շուպուքեան
«ԱԶԳ» օրաթերթը հաղորդվում է ԱՄՆ
«ԱՐՄԻՆԱՖ» ՍՊԸ ի համակարգչային կապով
Հեռախոս 7-8852 261125
Ֆաքս 7-8852 285062
E-MAIL INTERNET: ROOT
YEREVAN @ [illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՇՐՋԱՆ, ԱՊՀ

«Զոում խենդվորը ձեռքը օծին է մեկնում»: Այս ասացվածքը լավագույնս արտահայտում է Թուրքիայի կովկասյան քաղաքականությունը եւ Հեյդար Ալիեւի այցին տրվող նշանակության իրական իմաստը:

Մեկ տարի առաջ Թուրքիան Ադրբեջանում, ի դեմ Աբուլֆազ Էլչիբեյի, ուներ նվիրյալ մի բարեկամ, ու վերջինիս օգնությամբ կարողացել էր հեղինակություն ձեռք բերել Միջին Ասիայում: Թուրքիան թուրքական աշխարհի աչքում զարգացման նախընտրելի մոդել էր, որը քաջալերվում էր նաեւ Արեւմուտքի կողմից:

Թուրքական «ազդեցության կորուստի եւ Ռուսաստանի դիրքերի հզորացման մասին:

Եվ ահա Անդրկովկասում Թուրքիայի վերջին հենարանը Հեյդար Ալիեւը, Թուրքիայում է... Եվ Թուրքիան հարկադրված է ամուր կառչել Ալիեւից, որին երբեք չի կարող վստահել այնպես, ինչպես վստահում էր Էլչիբեյին:

Հայաստանն անվիճելիորեն գտնվում է ռուսական ազդեցության ոլորտում: Վրաստանը երկար դիմադրեց: Շեւարդնաձեն ամեն ինչ արեց «ռուսական ազդեցության» գոտուց դուրս մնալու համար, մաշեցրեց Թուրքիայի դռները: Չստացվեց:

աջակցությանը, բայց չի ուզում բոլորովին ռուսական զորքերին վերադառնալ Ադրբեջան: Նա վարպետորեն խաղարկում է իր խաղաքարտը, խաղալով զույգ տախտակների վրա: Անկարա կատարած այցը այդ խաղի բաղկացուցիչ մասերից է...

Նա ձգտում է ստանալ Թուրքիայի օժանդակությունը Ռուսաստանի դեմ, ծրագրելով Անկարայի միջոցով դուրս գալ դեպի Արեւմուտք եւ հավասարակշռել Ռուսաստանի ազդեցությունը: Հիմնական խաղաքարտն էլ նավթը եւ նավթամուղն է:

Ինչպե՞ս պետք է վարվի Թուրքիան:

ԹՈՒՐՔԻԱ

Երկու չարյաց փոքրագույնը

Անկարան մեծ ընտրություն չունի

Ինչպե՞ս են գնահատում թուրքական թերթերն Անդրկովկասի այսօրվա իրադրությունը Թուրքիայի տեսանկյունից եւ Ռուսաստանի տարածաշրջան վերադառնալու հեռանկարը: Այս հարցի մասին պատկերացում տալու համար ձեր ուշադրությանն ենք ներկայացնում թարգմանաբար Զ. Չանդարի Հ. Ալիեւի այցի օրերին «Միլլիյեթ» թերթում տպագրված հոդվածը՝ առանց մեկնաբանությունների:

«Սուլեյմանի գահակալության» (կամ Սուլեյման Դեմիրելի նախագահության) ուրախ այս բոլորը հօդս ցնդեց: Գործը հասավ նրան, որ վերջերս Դավոսում տեղի ունեցած «Իրադրությունը Միջին Ասիայում» համաժողովում Ուզբեկստանի նախագահ Իսլամ Քարիմովը, նայելով ուղիղ Դեմիրելի աչքերին, ասաց. «Մեր անվտանգության երաշխիքը Ռուսաստանն է եւ այդպես կլինի նաեւ առաջիկայում»: Նույն ձեւով արտահայտվեց նաեւ Ղազախստանի ազդեցիկ նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը:

«Թուրքական գագաթնաժողովում», որը տեղի էր ունեցել 1992 թ. դեկտեմբերի 20-21-ին Անկարայում, որոշվել էր, որ նման մակարդակի հաջորդ հանդիպումը կկայանա Բաքվում: Այն փաստը, որ այն մինչեւ օրս չի կայացել եւ անորոշ հետաձգվում է, խոսում է Թուրքիայի թուրքական աշխարհում ունեցած

Թուրքիան Վրաստանում մինչեւ օրս նույնիսկ առեւտուր եւ լիազոր դեսպան չունի: Ի վերջո Շեւարդնաձեն Ելցինին հրավիրեց Թբիլիսի եւ «անձնատուր եղավ»:

Ռուսաստանը հաշվարկում է իր զորքերին Անդրկովկաս վերադարձնելու քայլերը: Նա ձգտում է այս տարածքում ունենալ 5 ռազմական բազա, որոնցից 3-ը Վրաստանում, մեկական՝ Հայաստանում եւ Ադրբեջանում: Վրաստանում նոյաստեղծ հասավ:

Ռուսաստանի բազաներից մեկը տեղակայվելու է Թուրքիայի սահմանից 10 րոպե հեռավորության վրա գտնվող Բաթումում, երկրորդը կրկին թուրք-վրացական սահմանին հարակից Ախալքալաքում, երրորդը՝ Թբիլիսիի մոտ: Հայաստանում ռուսական զորքեր արդեն կան: Մնում է Ադրբեջանը...

Հեյդար Ալիեւը դեմ չէ Ռուսաստանի քաղաքական եւ տնտեսական

Շատ բնական է, որ Անկարան գնալով անդի ռուսական սպառնալիքի պայմաններում ձեռք է մեկնում առայժմ ինչ-որ չափով իրեն ենթակա Ադրբեջանի նախագահին: Սակայն այս օգնությունն անվճար չպե՞տք է մնա: Ինչպես Հեյդար Ալիեւն է միջազգային ասպարեզում խաղարկում Թուրքիայի գործոնը, նույնպես էլ Անկարան պետք է կարողանա օգտվել Ալիեւից...

Օժանդակելով Ալիեւի բռնակալական վարչակարգին, որն ամեն պահի (ինչպես տեսանք Շեւարդնաձեի օրինակում) կարող է անձնատուր լինել Ռուսաստանին, Թուրքիան մեկընդմիշտ կարող է կորցնել ամբողջ Անդրկովկասը: Հետեւաբար այդ օգնության գինը պետք է լինի ժողովրդավարական կարգերի հաստատումն Ադրբեջանում: Հակառակ դեպքում Թուրքիայի համար Հեյդար Ալիեւը կմնա որպես երկու չարյաց փոքրագույնը: Մ. Բ.

«ԷԿՈՆՈՏՐԱՆՍ» կորպորացիան
«ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ»
ավիաընկերության «ԻԼ-62» օդանավով
կատարում է կանոնավոր չվերթներ

ԵՐԵՎԱՆ-ՄՈՍԿՎԱ-ԱՆՔՈՐԻՋ
(ԱԼՅԱՍԿԱ)-ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ

ԱՄՆ մեկնելու թույլտվություն ունեցողները կարող են դիմել մեր երեւանյան գրասենյակ

ՄԻԱԿ ՈՒՂԻՂ ԹՌԻՉՔԸ

Դիմեք մեզ եւ 16 ժամում առանց օդանավ փոխելու կհասնեք Լոս Անջելես

Թռիչքները մարտի 6-ին, 27-ին, այնուհետեւ յուրաքանչյուր 14 օրը մեկ

Զանգահարեք ամեն օր ժամը 10-ից 17-ը
27-69-73, 27-48-87 (բացի կիրակի օրից)
Հասցեն Երեւան, Կասյան 6

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Հաստատվեց «Բրիթիշ փեթրոլիումի» բացառիկ իրավունքը

ԲԱՔՈՒ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԹՈՒՐԱՆ ՄՆԱՐՔ: Նախագահ Հեյդար Ալիեւի այսօր Մեծ Բրիտանիայում ավարտված պաշտոնական այցի ընթացքում Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերությունը եւ «Բրիթիշ փեթրոլիում» ընկերությունը ստորագրեցին համաձայնագիր: Այդ փաստաթղթով հաստատվում է Կասպից ծովի «Շահդենիզ» նավթի գազի հանքավայրի մշակման նախագիծ պատրաստելու «Բրիթիշ փեթրոլիումի» բացառիկ իրավունքը:

1992 թ. սեպտեմբերին Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերությունը եւ բրիտանական ընկերությունն ստորագրել էին համաձայնագիր, ըստ որի վերջինիս բացառիկ իրավունք էր տրվել «Շահդենիզ» հանքավայրին առնչվող պայմանագրի նախագծի պատրաստման գործում, որի ժամկետն սպառվել է: Բրիտանական ընկերությունը պատրաստել էր մի նախագիծ, որը չէր ընդունվել ադրբեջանական ընկերության ղեկավարության կողմից: Այն իր վճիռը հետաձգել էր մինչեւ «Ազերի» եւ «Չըրաղ» հանքավայրերին առնչվող պայմանագրի ստորագրումը:

«Շահդենիզը» գտնվում է Բաքվից մոտ 200 կմ հարավ: Նախնական գնահատումների համաձայն, այդ հանքավայրի հիմքը կազմում են 500 միլիարդ խմ ծավալով բնական գազի հանքաշերտերը: Սակայն ծովի այդ մասի խորությունը մինչեւ 500 մետր է: Փորձագետների կարծիքով, Ադրբեջանն իր ներկա տեխնոլոգիական մակարդակով չի կարող ինքնուրույն յուրացնել հանքավայրը: Մինչդեռ օտարերկրյա ներդրումների ու տեխնոլոգիաների շնորհիվ Ադրբեջանը կկարողանա լուծել գազի պակասի խնդիրը եւ նույնիսկ դառնալ գազ արտահանող: ■

NORINVEST

Investment Financial Company

14 Abovian str., Yerevan, Repablic of Armenia

NORINVEST ֆինանսա-վարկային ընկերությունը շարունակում է իր գործունեությունը եւ հրավիրում է բոլորին մասնակցել նոր արտոնյալ նախագծերին:

Միայն մեկ ամիս

Ձեզ հնարավորություն է տրվում արտարժույթով ձեռք բերել արտոնյալ պարտատոմսեր, որոնք կբերեն Ձեզ բարձր դիվիդենտներ արտարժույթով.

2 ամսում 18 %

4 ամսում 40%

Շտապեք, նախագիծը կգործի ընդամենը մեկ ամիս

Բացի այդ, մենք շարունակում ենք դրամով եւ արտարժույթով պարտատոմսերի թողարկումը, որոնք, կախված գումարից եւ ժամկետից, կբերեն հետեւյալ դիվիդենտները.

դրամով՝ 19 %-ից մինչեւ 30,6 %

արտարժույթով՝ 5 %-ից մինչեւ 8,5 %

Եւ վերջապես

Միայն մեր հաճախորդների համար

ժող. սպառման ապրանքների եւ սննդամթերքի վաճառք շուկայականից 1,5 անգամ ցածր գներով:

Ինչպես միշտ, սպասում ենք Ձեզ Աբովյան 14, 100 սենյակ հասցեով:

Հեռ. 56.19.31

ՏԱԿԻՐԲԸ

ԷՍՏՈՆԻԱ

Մարտ Լաար. Ռուսաստանի պատժամիջոցներն իրեն օգուտ չեն տալիս

ՏԱԼԼԻՆ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌԻԱ ՄՆԱՐՔ: «Էստոնիայի դեմ ուղղված տնտեսական պատժամիջոցներն արդեն վաղուց օգուտ չեն տալիս Ռուսաստանին», ասաց Էստոնիայի վարչապետ Մարտ Լաարը: «Բայց մյուս կողմից դրանք մեզ օգնեցին արագորեն կողմնորոշվել դեպի Արեւմուտք, ճանի որ ուրիշ ելք չունեինք», ընդգծեց նա: Լաարն ափսոսանք հայտնեց այն կապակցությամբ, որ ռուսական կողմն արդեն երկու տարի հրաժարվում է Էստոնիայի հետ ստորագրել տնտեսական գործակցության համաձայնագիր: «Այսօր Էստոնիան դարձել է Ռուսաստանի տնտեսությունից լիովին անկախ, որի հետ կատարվող առեւտրում մենք նաեւ ունենք դրական հաշվեկշիռ, իսկ մեր ներմուծման մեջ Ռուսաստանի արտադրանքը կազմում է միայն 12 տոկոս», հայտարարեց Լաարը: Ուստի, նրա կարծիքով, տնտեսական կապերն առավել օգտակար են Ռուսաստանի, քան Էստոնիայի համար:

ՈՒԿՐԱԻՆԱ

Ռազմական նավատորմը շատ թույլ է

ԹԲԻԼԻՍԻ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ուկրաինայի ռազմանավերի մարտական կարողությունը մոտավորապես հավասար է «Հարպուն» հրթիռահամալիրով զինված թուրքական ռազմանավակի հնարավորություններին», հայտարարեց Սեւծովյան նավատորմի նախկին հրամանատար, պահեստի ծովակալ Ալեքսեյ Կալինինը: Ծովակալը գտնում է, որ Ուկրաինայի ռազմածովային ուժերի պաշտպանական համակարգի հիմքում պետք է դրվի փոքր ռազմանավերի կառուցումը: Կալինինի կարծիքով, այդ ծրագրի իրագործումը կպահանջի մոտ 20 տարի:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ելցինի ներկայացուցիչը ԱՊՀ միջխորհրդարանային համաժողովում

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌԻԱ ՄՆԱՐՔ: Ռուսաստանի նախագահը որոշեց իր լիազոր ներկայացուցչին գործուղել ԱՊՀ պետությունների միջխորհրդարանային համաժողով: Ինչպես նշվում է Ելցինի հրամանագրում, դա արվում է ԱՊՀ պետությունների միջխորհրդարանային համաժողովի հետ Ռուսաստանի նախագահի մշտական կապի պահպանման նպատակով: Նույն հրամանագրով միջխորհրդարանային համաժողովում Ռուսաստանի նախագահի լիազոր ներկայացուցչի պարտականությունները դրվում են Սանկտ Պետերբուրգում նախագահի ներկայացուցիչ Սերգեյ Ցիպլյաեւի վրա: Ներկայացուցչի գործունեության ապահովման համար, հրամանագրով նախատեսվում է ստեղծել Ռուսաստանի նախագահի վարչակազմի կառույցի մեջ մտնող աշխատանքային ապարատ: ■

ՄՈՍԿՎԱ

Ռուսաստանը Կրղըզստանին կհատկացնի 75 միլիարդ

ՄՈՍԿՎԱ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ռուսաստանը Կրղըզստանին 75 միլիարդ վարկ կհատկացնի մի քանի նախագծերի համար, որոնցից գլխավորը հանրապետությունում գազի դաշտերենումն է: Այս համաձայնությունը ձեռք բերվեց Մոսկվայում նախագահներ Ասկար Ակաեւի եւ Բորիս Ելցինի հանդիպման շնորհիվ:

Ինչպես հայտնեց Կրղըզստանի նախագահի մամլո ծառայության ղեկավար Ի. Ռիֆոլիեւը, հանդիպման ժամանակ նաեւ քննարկվել են Բիշքեկի պավոնական համալսարանի հետագա ֆինանսավորման հարցերը: Խոսվել է վառելիքաքսանյութերի քվոտաների մասին, դրանք կմնան անցյալ տարվա մակարդակի վրա: Անդրադառնալով Տաջիկստանի իրադրությանը, հանդիպման մասնակիցներն այն կարծիքին են հայտնել, որ զարնանը իրավիճակը կարող է էլ ավելի սրվել: Ականը ոգնում է, որ խնդիրը լուծվի միայն քաղաքական միջոցներով: ԱՊՀ միացյալ զինված ուժերի շտաբում Ակաեւը հանդիպում է ունեցել բարձրագույն ռազմական կրթություն ստացող ուսանողների հետ: ■

Ավարտվեց «Գորբաչով-հիմնադրամի» եւ ռուսական «Նովոյե վրեմյա», «Օբշչայա գազետա», «Մոսկովսկիե նովոստի» թերթերի ներկայացուցիչների այցն Ադրբեջանում: Նրանք եղան ԼՂՀ-ում, հանդիպում ունեցան ժողճակատի նախագահի տեղակալների հետ: Այնուհետեւ հյուրերն այցելեցին Օրդուբադի շրջանի Կելեկի գյուղ, հանդիպում ունեցան նախկին նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյի եւ պետքարտուղար Ալի Քերիմլիի հետ: Ռուսաստանի մամուլի ներկայացուցիչները հանդիպում ունեցան եւ բանակցություններ վարեցին նաեւ «Մուսավաթ» կուսակցության ղեկավար Իսա Ղամբարի հետ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԽՍՀՄ փլուզման հետեւանքով անկախություն ձեռք բերած Հայաստանի Հանրապետությունը գտնվում է իր բնույթով անցումային հետբռնատիրական ժամանակաշրջանում, որը կարող է ավարտվել կամ մի նոր բռնատիրության հաստատմամբ, կամ էլ ժողովրդավարական կարգերի հաղթանակով: Մեր ժողովրդի համար բախտորոշ այս ճանապարհին կան երկու ուղենիշեր՝ ՀՀ Սահմանադրության երկու նախագծեր. մեկը կազմել է ՀՀ Գերագույն խորհրդի սահմանադրական հանձնաժողովը, մյուսը համախոհություն է արձանագրել վեց ընդդիմադիր կուսակցությունների՝ ԱԺՄ-ի, ՀԺԿ-ի, ՀՀԿ-ի, ՀՅԴ-ի, ՀՌԱԿ-ի եւ ԱԻՄ-ի քաղաքացիական համաձայնության սահմանադրության խորհրդի կողմից: Ստորեւ տպագրվող հոդվածի հեղինակի՝ իրավագիտության դոկտոր Վլադիմիր Նազարյանի համոզմամբ, այդ նախագծերից առաջինի ընդունման դեպքում կվերադարձվի հանրապետությունում արդեն խիստ ձեւավորված եւ կեղծ ժողովրդավարական կարգավորումներով պարուրված բռնատիրությունը, մինչդեռ, դրան հակառակ, վերջինի կազմած ՀՀ Սահմանադրության միասնական նախագծի ընդունումը եւ հետեւողական ու անշեղ կիրառումն ամուր իրավական հիմք կծառայի ժողովրդավարական կարգերի հաստատման եւ մեր ժողովրդի ազգային ապահովության կայացման համար: Հեղինակը հետբռնատիրական Հայաստանում սահմանադրության հիմնահարցը կապում է երկու գլխավոր խնդիրների լուծման հետ՝ իրավական պետության ստեղծումը եւ կայացող քաղաքացիական հասարակության կառուցումը: Կարեւորելով հոդվածում արծարծվող խնդիրները, «Ազգ» պատրաստակամ է տպագրելու իր ընթերցողների կարծիքները դրանում ներկայացված հարցերի վերաբերյալ:

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ազատության այլ ուղի չկա, քան ազատականությունը

Իրավական պետության սահմանադրական դիմանկարը

ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

ԽՍՀՄ փլուզումով Հայաստանում սկիզբ առած հետբռնատիրական ժամանակաշրջանն ինչոր արտառոց կամ եզակի երեւույթ չէ ժողովուրդների կյանքում: Այդ փուլով անցել են աշխարհի գրեթե բոլոր ժողովրդավարական երկրները: Ընդհանուր օրինաչափություն է նաեւ այդ փուլի դժվարությունների հաղթահարումը եւ բռնատիրության լծի վերջնական թոթափումը ժողովրդի կամքը եւ շահերն արտահայտող Սահմանադրության ընդունման միջոցով եւ, որպես դրա հետեւանք, իրավական պետության ստեղծումը եւ քաղաքացիական հասարակության կառուցումը:

Խոսքն առաջին հերթին եւ առավել լայն առումով վերաբերում է ավատատիրական (ֆեոդալական) հասարակարգի տապալման դարաշրջանին, երբ մարդկանց անհավասարության եւ հասարակության մի մասի արտոնությունների վրա հիմնված կարգերը դեն նետվեցին սահմանադրականության ազատական գաղափարների ազդեցության ներքո եւ օրենքի գերակայության ու օրենքի առջեւ բոլորի հավասարության սկզբունքների հիման վրա կառուցված Սահմանադրության միջոցով:

Այո, նոր աշխարհի առաջին սահմանադրությունները ծնունդ առան ազատականության հիմնական գաղափարներից եւ դարձան ճորտատիրական կապանքներից ազատագրված մարդու ազատ, բարեկեցիկ եւ արժանապատիվ կյանքի իրավաքաղաքական երաշխիքները, նրանց ի ծնե հավասարության, բնական եւ անօտարելի իրավունքների եւ ազատությունների պաշտոնական հաստատագրերը:

Այդպիսով, սահմանադրականության որպես մարդկության քաղաքական-իրավական մտքի ուղղության եւ Սահմանադրության որպես պետության հիմնական օրենքի առաջին եւ գլխավոր առանձնությունը եղել եւ մնում է ազատականությունը՝ ամեն մի բռնատիրության վերացումը եւ իրավահավասարության ու օրենքի գերակայության վրա հիմնված ժողովրդավարական կարգերի հաստատումը:

Այս առումով չեն եղել, չկան եւ չեն կարող լինել հակաժողովրդավարական կամ բռնատիրական սահմանադրություններ այդ հասկացության իսկական իմաստով, քանի որ Սահմանադրությունը եւ սահմանադրականությունը հակոտնյա են բռնատիրությանը: Ամեն տեսակի բռնատիրության վերացման եւ բոլորի համար հավասար ու համապարտադիր կանոնների համակարգ ծառայող օրենքի գերակայության հաստատման ռահվիրան «Սահմանադրություն» հասկացության բովանդակության անփոփոխելի բաղադրամասն է: Հակառակ դեպքում, մենք գործ ունենք ոչ թե Սահմանադրության, այլ դրա կեղծիքի՝ խեղաթյուրված հակաիրավական ակտի հետ: Սահմանադրության հակաբռնատիրական էությունն առանձնակի ցայտուն ձեւով դրսեւորվել է բռնատիրության վարչակարգերը թոթափած տարբեր ժողովուրդների հիմնական օրենքներում: Խոսքը մասնավորապես վերաբերում է Իտալիայի հետֆաշիստական, Գերմանիայի հետհիտլերյան, Իսպանիայի հետֆրանկոյան, Պորտուգալիայի հետսալազարյան, Ճապոնիայի եւ Յունաստանի հետպատերազմյան եւ բռնատիրական վարչակարգը թոթափած մի շարք այլ երկրների Սահմանադրություններին: Դրանցում ամրագրված ժողովրդավարական սկզբունքների, արժեքների եւ հաստատությունների ուսումնասիրությունը հանգեցնում է միանշանակ հետեւության՝ այդ երկրների քաղաքացիներն իրենց այսօրվա ազատ, անվտանգ, բարեկեցիկ ու արժանապատիվ կյանքի համար շատ բանով պարտական են ժողովրդավարական այն կարգ ու կանոնին, որն ամրագրված է նրանց հետբռնատիրական ժամանակաշրջանի Սահմանադրություններում:

Ակներեւ է նաեւ հետբռնատիրական իրականության ուսուցանող ազդեցությունն այդ Սահմանադրությունների կառուցվածքի եւ բովանդակության վրա, որի ուժով այդ հիմնական օրենքներն օժտված են մի շարք մեր այսօրվա կյանքի համար ուսանելի եւ ընդօրինակելի առանձնահատկություններով: Դրանց մանրակրկիտ հաշվառման եւ մեր հանրապետության առաջին Սահմանադրության մեջ արտացոլելու պահանջը եղել է Քաղաքացիական համաձայնության սահմանադրության խորհրդի առջեւ ծառացած կարեւոր խնդիրներից մեկը ՀՀ Սահմանադրության միասնական նախագիծը մշակելիս:

Կատարված վերլուծական աշխատանքը խորհրդին հնարավորություն է ընձեռել միասնական նախագծում իրավական պետության ստեղծման եւ քաղաքացիական հասարակության կառուցման խնդիրները լուծել մեր հանրապետությունում տիրող հետբռնատիրական իրականության առանձնահատկությունների հաշվառմամբ:

Իրավական է ժողովրդի կամքը եւ շահերն արտահայտող օրենքի գերակայության վրա հիմնված պետությունը: Իրավական պետությունում օրենքներն եւ մյուս իրավական ակտերի մեջ ամրագրված իրավունքը սոսկ մարդկանց ազատության բանական չափն է եւ ոչ երբեք նրանց ստրկացման ու նվաստացման միջոց: Այդ պետությունում ճանաչվում է մարդու իրավունքների եւ ազատությունների գերապատվությունը ամեն մի այլ սոցիալական արժեքների նկատմամբ: Դա մի պետություն է, որը, ինքն էլ լինելով իրավունքի սուբյեկտ, օժտված է ոչ միայն իշխանական լիազորություններով, այլեւ որոշակի իրավաբանական պարտականություններ է կրում ժողովրդի եւ յուրաքանչյուր քաղաքացու առջեւ: Հետբռնատիրական իշխանությունից բխող առաջին պահանջն է, որպեսզի ՀՀ Սահմանադրության նախագծում բացարձակ լիակատարությամբ ամրագրվեն քաղաքացիների իրավունքները եւ ազատություններն ու հուսալի երաշխիքներ եւ արդյունավետ կառուցակարգեր (մեխանիզմներ) սահմանվեն դրանց իրականացման համար: Այս պահանջը հատկապես վերաբերում է այն իրավունքներին եւ ազատություններին, որոնք կենսականորեն անհրաժեշտ են մարդուն նրա կյանքի ծանր պահերին՝ երբ նա իշխանությունների կողմից կալանավորվում կամ մեղադրվում է հանցագործության մեջ, կամ էլ արդեն իսկ արդարադատական կարգով զրկվել է ազատությունից: Այս հանգամանքի հաշվառմամբ միասնական նախագծի շուրջ կեսը՝ 105 հոդվածներից 48-ը նվիրված են մարդու իրավունքներին եւ ազատություններին ու դրանց իրականացման երաշխիքներին ու կառուցակարգերին: Այս պահանջի հաշվառմամբ միասնական նախագծի Ներածականում մարդը, նրա իրավունքները եւ ազատությունները ճանաչվում են որպես բարձրագույն արժեք: Նախագծում ասված է.

«1. Հայաստանի Հանրապետությունում մարդու իրավունքները եւ ազատություններն առաջնային են, գործում են անմիջականորեն եւ կանխորոշում են Սահմանադրության, օրենքների եւ մյուս իրավական ակտերի բովանդակությունը եւ կիրառումը, պարտադիր են օրենսդիր, գործադիր եւ դատական իշխանությունների համար, ճանաչվում, պաշտպանվում եւ երաշխավորվում են պետության կողմից:

2. Սահմանադրությունում ամրագրված մարդու հիմնական իրավունքներն ու ազատություններն անօտարելի են նրանից եւ պատկանում են յուրաքանչյուրին ի ծնե:

3. Հայաստանի Հանրապետությունում չեն կարող ընդունվել մարդու իրավունքները եւ ազատությունները վերացնող կամ նվազեցնող օրենքներ» (հոդ. 7):

Նախագծում ասված է նաեւ. «Սահմանադրության մեջ ամրագրված իրավունքների եւ ազատությունների ցանկը սպառիչ չէ եւ չի բացառում մարդու այլ իրավունքների եւ ազատությունների առկայությունը» (հոդ. 53):

Հետբռնատիրության հաղթահարման կարեւոր պահանջ է նաեւ քաղաքացիների իրավունքների եւ ազատությունների խախտումից դատական պաշտպանությունը պետական մարմինների եւ պաշտոնատարների կամայական ոտնձգություններից: Միասնական նախագծի հոդ. 24-ում ասված է.

«1. Մարդն ազատ է օրենքով չարգելված բոլոր միջոցներով պաշտպանելու իր իրավունքները եւ ազատությունները:

2. Մարդու Սահմանադրությամբ ամրագրված իրավունքների եւ ազատությունների դատական պաշտպանությունը երաշխավորված է:

3. Պետական մարմինները եւ պաշտոնատար անձինք քաղաքացիների իրավունքները եւ ազատությունները ոտնահարող կամ սահմանափակող գործողությունների համար ենթակա են դատական պատասխանատվության»:

Կարեւոր պահանջ է նաեւ պետական մարմինների լիազորությունների հստակ եւ խիստ որոշակի սահմանումը, որպեսզի բացառվի նրանց կողմից իրենց լիազորությունների շրջանակից դուրս գալու ամեն մի հնարավորություն: Այդպես, համաձայն միասնական նախագծի, երբ «Մարդն ազատ է անելու այն ամենը, ինչն արգելված չէ օրենքով» (հոդ. 4), ապա «Պետական մարմինները եւ պաշտոնատար անձինք իրավասու են կատարելու միայն այն, ինչի համար ուղղակիորեն լիազորված են Սահմանադրությամբ եւ օրենքներով» (հոդ. 7):

Բռնատիրության լծի թոթափման [illegible] միջոցներ են իրավական պետության կարեւորագույն [illegible] օրենքի գերակայությունը, [illegible] օրենքի առջեւ բոլորի հավասարությունը, իշխանությունների բաժանումը եւ փոխադարձ հակակշռումը, համայնքային կառավարման զարգացումը, տեղական լայն ինքնակառավարման հետ, որոնք բազմակողմանիորեն ամրագրված են միասնական նախագծում: Հոդ. 6-ում ասված է.

«1. Հայաստանի Հանրապետությունը հռչակում եւ երաշխավորում է օրենքի գերակայությունը: Հանրապետության տնտեսական, սոցիալական, քաղաքական եւ մշակութային կյանքի բոլոր ոլորտները ենթակա են առաջնային օրենսդրական կարգավորման:

2. Օրենքները պաշտոնապես հրապարակվում են: Չհրապարակված օրենքները, ինչպես նաեւ մարդու իրավունքներին, ազատություններին եւ պարտականություններին վերաբերող չհրապարակված իրավական ակտերը չեն կիրառվում»:

Նախագծի հոդ. 14-ը սահմանում է օրենքի առաջ քաղաքացիների լիակատար հավասարություն անկախ որեւէ հանգամանքից, իսկ հոդ. 7-ում ասված է, որ

«1. Հայաստանի Հանրապետությունում օրենսդիր, գործադիր, դատական իշխանությունները տարանջատված են:

2. Միեւնույն պետական մարմնի կամ պաշտոնատար անձի ձեռքում չի կարող կենտրոնացվել մեկից ավելի իշխանություն:

3. Օրենսդիր, գործադիր եւ դատական իշխանությունները Սահմանադրությամբ իրենց վերապահված լիազորությունների շրջանակում գործում են ինքնուրույն եւ փոխադարձաբար հակակշռում են միմյանց»:

Նախագծի 4-7 գլուխներում համապատասխանորեն սահմանված են այս սկզբունքի արդյունավետ գործադրման կառուցակարգերը:

Միասնական նախագծի ժողովրդավարական բնույթը վառ արտահայտություն է գտել տեղական ինքնակառավարմանը վերաբերող 9-րդ գլխի դրույթներում:

«1. Սահմանադրությամբ եւ օրենքներով իրենց տրամադրված լիազորությունների շրջանակում տեղական ինքնակառավարման մարմինները գործում են ինքնուրույն:

2. Տեղական նշանակություն ունեցող բոլոր հարցերը լուծվում են տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից համայնքային շահերի հաշվառմամբ:

3. Համապետական նշանակության հարցերը, որոնք շոշափում են գավառների, քաղաքների, ավանների ու գյուղերի շահերը, լուծվում են նրանց ինքնակառավարման մարմինների անմիջական մասնակցությամբ»:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ամերիկյան ֆիրմայի լայն գործունեությունը

ԱՄՆ-ի «Կոզի էնթերփրայզիս ինկորփորեյթիդ» առեւտրական ֆիրմայի «Հայենք» բարեգործական ընկերության երեւանյան գրասենյակը գործում է 1993 թ. հուլիս ամսից: «Բարեգործական ընկերության նպատակը մեր հայրենակիցներին, երեւանաբնակ կարիքավոր թոշակառուներին ամենամյա [illegible] օգնություն հասցնելն է», Նոյյան Տապան գործակալության թղթակցին տեղեկացրեց «Հայենք» բարեգործական ընկերության երեւանյան գրասենյակի տնօրեն Վիկտոր Սարյանը: «Հայենք» ընկերության ԱՄՆ-ի կազմակերպությունը համաձայնության է գալիս արտադրող եւ վաճառող ընկերությունների հետ, որ յուրաքանչյուր վաճառած ապրանքի եկամուտի մի մասը առանց գնի բարձրացման, տրամադրվի բարեգործական նպատակների համար: Ամերիկայի հայերը, օգտվելով «Հայենք» ընկերության խանութներից, տալիս են հայաստանաբնակ իրենց հայրենակիցների հասցեները, եւ ըստ այդ հասցեների երեւանյան գրասենյակը բաշխում է օգնությունը: Բացի այդ անձանցից, «Հայենք»-ի նախաձեռնությամբ օգնություն ստացողների թվում ընդգրկված են նաեւ «Հայպետլեզվաբանախագիծ» ինստիտուտի նախկին աշխատակիցներ, կարիքավոր թոշակառուներ, զոհված ազատամարտիկների ընտանիքներ: Ներկայումս ընկերությունը ամսական 150-ական դրամ օգնություն է բաշխում 200 թոշակառուների: Ծրագրված է օգնություն ստացողների քանակը տարեցտարի ավելացնել:

Վ. Սարյանի խոսքերով, բացի մարդասիրական օգնությունից, ընկերությունն աշխատում է ամերիկահայության եւ Հայաստանի միջեւ իրականացնել լրատվության փոխանակություն: Երեւանի գրասենյակի աշխատակիցների ուժով պատրաստվում են Հայաստանի առօրյայի մասին տեսա եւ ձայնաժապավեններ, որոնք հեռարձակվում են Լոս Անջելեսում ընկերությանը պատկանող ռադիոհեռուստակայաններով: 1993 թ. մայիսի 31-ին «Կոզի» ընկերության Երեւանի մասնաճյուղի գրասենյակի համար «Հայպետլեզվաբանախագիծ» ինստիտուտի տնօրինությանը խնդրել են վարձակալական հիմունքներով տարածք հատկացնել, սակայն մինչեւ հիմա հարցի լուծումը ձգձգվում է: Ֆիրման հնարավորություն եւ ցանկություն ունի առեւտուր եւ արտադրություն կազմակերպել Հայաստանում, ինչպես նաեւ օգնել Հայաստանին դուրս գալ միջազգային շուկա: Սակայն Հայաստանի իշխանությունների հետ բազմիցս վարած բանակցությունները անարդյունք են անցել: Իշխանությունների վերաբերմունքը, ըստ Վիկտոր Սարյանի, անտարբեր էր: Սակայն ֆիրման հույսը չի կորցնում եւ շարունակում է բանակցությունները:

Ով ինչքան է ուղարկել

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ վիճակագրության պետական վարչության տվյալների համաձայն, որպես մարդասիրական օգնություն 1993 թ. Հայաստան հասցված դեղորայքի եւ բժշկական սարքավորումների 20,3 տոկոսը (188 տ) ստացվել է Հայկական կարմիր խաչի ընկերության, 18,9 տոկոսը (175 տ)՝ Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության հայաստանյան ներկայացուցչության, 14,3 տոկոսը (132 տ)՝ ՀՀ առողջապահության նախարարության, 4,7 տոկոսը (43 տ)՝ Հայաստանում գործող Ամերիկայի հայ ավետարանչական ընկերակցության, 4,1 տոկոսը (38 տ)՝ Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի եւ 37,7 տոկոսը (348 տ)՝ այլ կազմակերպությունների հասցեով:

Ուղղում: *Մեր թերթի փետրվարի 26-ի շաբաթօրյա համարի առաջին էջում, «Ֆրանսիան պատրաստ է ազատ արձակել հայ քաղբանտարկյալին» լուրի մեջ, արտագրիչի [illegible] սպրդել է անհեթեթ մի սխալ. Փարիզի Օռլի օդանավակայանի փոխարեն տպագրված է «Փարիզի Սոլի օդանավակայան»: Խնդրում ենք ընթերցողներից ներել ակամա թյուրիմացության համար:*

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

Աթենքի դժգոհությունը Ռուսաստանի եւ ԱՄՆ-ի որոշումից Եվրոպական միությունում ճանաչել Մակեդոնիայի Հանրապետությունը եւ նրա հետ հաստատել դիվանագիտական հարաբերություններ վերածվեց բողոքի հզոր ցույցի Սալոնիկում: Տասնյակ հազարավոր մարդիկ, արծաթագանձերով վռեն եւ բացեիբաց»: Պաշտոնական Աթենքում խոսեցավ, որ Մակեդոնիայի շրջափակումը չի դիպչի սննդամթերքին, դեղամիջոցներին:

Ինչպես հայտնի է, Հունաստանը համառորեն դեմ է հարավսլավիայի նախկին հանրապետության ճանաչմանը, պնդելով, որ Սկոպյեն յուրացրել է պատմական հելլենական ա- խարար Սեսո Ցրվենկովսկին մի նամակ հղեց ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Մանֆրեդ Վյորներին, որում հայտնեց պատկերություն մոտակա ժամանակներում միանալ «Գործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագրին եւ ակտիվորեն մասնակցել: Մակեդոնիան լրիվին կախված է Հունաստանից, ինչ վերաբերում է

БАЛКАНЫ

Հունաստանը դնդում է հելլենական անվանակոչման իր իրավունքը

նունը Մակեդոնիան: Անցյալ տարվա վերջին եվրոպական մի շարք երկրներ, այդ թվում Իտալիան, Ֆրանսիան, Անգլիան, Գերմանիան դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատեցին Մակեդոնիա Հանրապետության հետ: Աթենքի համար վերջին կաթիլը դարձավ ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնի հայտարարությունը եվրոպական երկրներին միանալու մտադրության մասին: Հունական կողմը գտնում է, որ ԱՄՆ-ը խախտեց տված խոստումը Մակեդոնիայի հետ դիվանագիտական հարաբերություններ չստեղծելու մասին, մինչեւ վերջինս չկատարի նախնական որոշակի պայմաններ: Հունաստանը, մասնավորապես, պնդում է, որ Մակեդոնիան դադարեցնի Աթենքի դեմ իր քարոզչական քաղաքականությունը եւ պահպանի մարդու իրավունքները: Հունվարի վերջին Հունաստանը դիմեց Եվրամիությանը եւ ՄԱԿ-ին, պահանջելով ճնշում գործադրել Մակեդոնիայի վրա, որպեսզի վերջինս վերջապես կատարի վերը նշված նախնական պայմանները: Մակեդոնիայի կառավարությունը Հունաստանի քայլը գնահատեց որպես «ապակայունացնող փաստարկ», որը հակասում է ՄԱԿ-ի հռչակագրին, ԵԱՀԽ փաստաթղթերին եւ միջազգային իրավունքին: Հանրապետության արտաքին գործերի նա-

հունական ուղղափառ եկեղեցու կոչին «արդարամտել» հարեւան պետության ճանաչման դեմ, վանկարկում էին. «Գոյություն ունի միայն մեկ Մակեդոնիա, եւ այն հունական է», եւ նկարած պաստառներ էին նետում Սալոնիկում ամերիկյան հյուպատոսարանի շենքի վրա: Հունաստանի հյուսիսի մի շարք քաղաքներում նույնպես տեղի ունեցան ազգայնամոլական ցույցեր:

Հաջորդ օրը հունական կառավարությունը որոշում ընդունեց փակել իր գլխավոր հյուպատոսարանը Մակեդոնիայի մայրաքաղաք Սկոպյեում, որը այնտեղ գործում էր դեռ միացյալ Հարավսլավիայի ժամանակներից, եւ արգելափակել հանրապետության տանող տրանսպորտային բոլոր ճանապարհները, որոնք հիմնականում գնում են հունական նավահանգիստ Սալոնիկի միջով, որը փաստորեն նշանակում է Մակեդոնիայի հետ «տնտեսական պատերազմ»: Հունաստանի վարչապետ Անդրեաս Պապանդրեուի խոսքով, իր կառավարությունը «ստիպված եղավ դիմել այդ միջոցին Սկոպյեի ստորանքների եւ անհաշտ դիրքորոշման պատճառով»: Նա նաեւ նշեց, որ Հունաստանը պատրաստ է վերսկսել [illegible] յեի հետ երկխոսությունը ՄԱԿ-ի հովանու ներքո, երբ մյուս կողմը երկխոսությունը տանի «առանց

նավքի մասնակարարումներին, որի պաշարները հանրապետությանը կբավականացնեն միայն 7-8 շաբաթ: Եվրոպական մի բարձրաստիճան դիվանագետի խոսքով, «խոսքը վերաբերում է գործնականում նավթային էմբարգոյի մասին, որն արդյունավետ է խաղաղությունը երկրում, որը, ընդհակառակը, անհրաժեշտ է ամրապնդել, ելնելով աշխարհաքաղաքական հավասարակշռությունից: Դա Հունաստանի դիրքորոշումը դարձնում է ճիշտ ընդհանուր եւ արտառոցի առկա է դնում իրավիճակը Բալկաններում, հատկապես, ՆԱՏՕ-ի վերջնագրի լույսի ներքո, որն ուղղված էր բոսնիական սերբերին»: Մակեդոնիայի Հանրապետությունը ճանաչեց նաեւ մի պետություն Լիբանանը: Դանիան պահանջել է շտապ կերպով քննարկել Հունաստանի «վարքագիծը», իսկ ԱՄՆ պետդեպարտամենտը Աթենքին խորհուրդ տվեց «կրկնակի մտածել, մինչեւ գործելը»:

Պետական դեպարտամենտի ներկայացուցիչ Քրիստին Շելին ընդգծեց, որ ԱՄՆ-ը «հույսով է, որ կձեռնարկվեն բոլոր ջանքերը, որպեսզի խուսափեն ուղղակի անհուսալի գործողություններից, որոնք կարող են բարդացնել իրավիճակը եւ բերել լարվածության աճ շրջանում»:

«ՍԵԳՈԴՆՅԱ», 18 ՓԵՏՐՎԱՐ

ԱՊԱՐԱՏ

Ռուսաստանի ԱԳՆ-ն հանդես է գալիս հատուկ ծառայությունների փորձերի դեմ

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌԻԱ ՆՈՎՈՍՏԻ: Ռուսաստանի արտգործնախարարությունը հանդես եկավ քաղաքական ղեկավարությանը իրենց փոխհարաբերությունների մեջ ներքաշելու հատուկ ծառայությունների փորձերի դեմ: «Համապատասխան մի քոցներ կան, եւ դրանք լիովին կարող են գործի դրվել», ասվում է ԱԳՆ փետրվարի 25-ի հայտարարության մեջ: Հայտարարությունն արվել է Վաշինգտոնում ԿՀՎ բարձրաստիճան աշխատակից Օլդրիչ էյմսի ձերբակալման կապակցությամբ, որը, ինչպես պնդում են ամերիկյան իշխանությունները, երկար տարիներ աշխատել է խորհրդային եւ ռուսական հետախուզության համար: էյմսի գործով հետաքննությունը շարունակվել է 10 ամիս, այնպես որ բավական ժամանակ է եղել մեզ հետ ուղղակիորեն կապվելու եւ մտահոգություններ արտահայտելու համար, նախքան գործի հրապարակումը, նշվում է ԱԳՆ հայտարարության մեջ:

Ռուսաստանի ԱԳՆ-ն մտահոգված է այդ պատմության քաղաքական հետեւանքներով: «ԱՄՆ-ում, ինչպես որ, ի դեպ, Ռուսաստանում, կան շրջանակներ, որոնք շահագրգռված չեն երկու խոշորագույն տերությունների բարեկամությամբ: Դրանք նկատելիորեն ակտիվացան Մոսկվայի հաջող գագաթնաժողովից հետո, որտեղ հետեւություն արվեց ռուս-ամերիկյան հարաբերությունների հասուն ռազմավարական գործակցության փուլ բեւակոխելու մասին», ասվում է փաստաթղթում: ԱԳՆ-ի կարծիքով, այդ կուրսի շրջանակներում կարելի է գտնել էյմսի գործի հետ կապված խնդրի համար լուծում:

Գեներալ Մլադիչը պահանջում է սերբական օդանավակայանի բացում

ԲԵԼԳՐԱԴ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌԻԱ ՆՈՎՈՍՏԻ: Տուզլայի օդանավակայանի բացումը հնարավոր է լոկ այն դեպքում, եթե սերբերին նույնպես հնարավորություն տրվի բացելու սեփական օդանավակայան, այսօր Բանյա Լուկա քաղաքում կայացած մամլո ասուլիսում հայտարարեց բոսնիացի սերբերի գլխավոր հրամանատար, գեներալ Մլադիչը: Սերբերը երկյուղներ ունեն, որ Տուզլայի օդանավակայանը կօգտագործվի ոչ թե մարդասիրական օգնության բեռների համար, ինչպես ծրագրում են միջազգային կազմակերպությունները, այլ բոսնիացի մահմեդականներին զենքի ու զինամթերքի առաքումների համար:

Անվտանգության խորհրդի բանաձեւն արգելում է ավիացիայի թռիչքները Բոսնիայի ու Հերցեգովինայի օդային տարածքում: Այդ որոշման կատարումը վերահսկում են ՆԱՏՕ-ի ռազմաօդային ուժերը:

Համաշխարհային օվկիանոսի վիճակը աղետալի է

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌԻԱ ՆՈՎՈՍՏԻ: Համաշխարհային օվկիանոսի վիճակը կարելի է աղետալի համարել, հայտարարեց «Գրինփիս» միջազգային բնապահպանական կազմակերպության ներկայացուցիչ Թեդ Սուինին: Անտարկտիկայի վրա օզոնի շերտի նոսրացումն արդեն ազդել է ֆիտոպլանկտոնի քանակության վրա, որից կախված է կետերի սնունդը:

Ինչպես նշեց «Գրինփիսի» ներկայացուցիչը, 1993 թ. գարնանը հարավային կիսագնդում դիտվել է Անտարկտիկայի վրա օզոնի շերտի առավելագույն նոսրացում: Օզոնային «անցքի» յափերը ուղղակիորեն գերազանցում են ԱՄՆ մակերեսը: Դրա հետեւանքով պլանկտոնի որոշ տեսակների մեջ ի հայտ են գալիս լուրջ խանգարումներ: Համաշխարհային օվկիանոսում սննդի շղթայի սկզբին օղակ հանդիսացող օրգանիզմներն առավել խոցելի են: Դա կարող է հանգեցնել ձկան, ծովային կաթնասունների քանակի նվազման: Համաշխարհային օվկիանոսի բաց ջրերում կենդանի օրգանիզմների զանգվածային բնաջնջման հնարավորությունը միանգամայն իրական է: Ըստ որոշ նշանների, այն արդեն սկսվել է, ասաց Թեդ Սուինին:

ԵՐԿԱՆ

Թուրքիայի հույսերը չիրականացա՞ն

Վերջին երկու տարիների ղազախական ու ադրբեջանական նավթի եւ թուրքմենական գազի Թուրքիայի միջնորդությամբ դեպի Արեւմուտք փոխադրման հնարավորությունը մշտապես մնում էր թուրքական քաղաքական եւ տնտեսական կյանքի օրակարգում: Հատուկ հույսեր էին կապվում Բաքվից մինչեւ Արդանայի մերձակայքի Յումուրթալըք բնակավայրը նավթամուղի շինարարության ծրագրի հետ: Իրականացման դեպքում այն Անկարային բայց կտար էժան նավթամթերքներով ապահովել երկրի ներքին կարիքները, [illegible] տարանցիկ փոխադրման վարձը կլինել տարադրամի աղբյուր կլիներ, իսկ Յումուրթալըքում վերամշակված նավթի շուկայավարման մնացորդները, ինչին ձգտում էին թուրք խակական ընկերությունները, տնտեսական շահին զուգահեռ քաղաքական հզոր լծակ կդառնար:

Նավթամուղի ճանապարհի ընտրության հարցում թուրք տնտեսագետները նախապատվությունը տալիս էին Հայաստանի տարածքին, քանի որ պաշտոնական Բաքվի առաջարկած իրանական տարբերակը անընդունելի էր արեւմտյան ընկերությունների եւ Իրանի հետ խնդիրներ ունեցող թուրքական իշխանությունների համար: Հատկապես վերջիններս դրանով ցանկանում էին սիրաշահել Հայաստանին եւ հասնել տարածաշրջանում կայունության հաստատմանը, անշուշտ, Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության պահպանման նախապայմանով:

Անընդունելի էր նաեւ Վրաստանի տարբերակը, [illegible] որտեղ տիրող անիշխանությունն ու քաոսը արդեն զգալի վնաս էին հասցրել այդ տարածքով դեպի Ադրբեջան եւ Ռուսաստան ապրանքափոխադրումներ իրականացնող թուրքական ընկերություններին, եւ Թուրքիան ստիպված եղավ Բաքվի հետ առեւտրատնտեսական կապերն իրականացնել Ռուսաստանի տարածքով (Նովոռոսիյսկ-Մախաչկալա-Բաքու առանցքով):

Ի վերջո Թուրքիան կանգ առավ Իրանի եւ Հայաստանի տարբերակների զուգակցելու տեսակետի վրա, ի- լինելի, գուցե եւ ակտիվորեն, շրջանցելով դեպի հյուսիս:

Այնուամենայնիվ, Ադրբեջանի նախագահին արդեն խոստումների միջոցով հաջողվեց վառ պահել Թուրքիայի պատրանքները եւ ստանալ վերջինիս աջակցությունը: Պարզ

հարկե, Ղարաբաղի հակամարտության վերանալուց հետո: Ալիեւի վերադարձը Բաքու խառնեց բոլորի խաղաքարտերը:

Ինչքան էլ Ադրբեջանի կոմկուսի նախկին առաջին քարտուղարը հմտորեն օգտագործելով արեւելյան շիտակ թուրքերին հատուկ մանեւրելու հմտությունը, փորձեց համաձայնել անհամատեղելին՝ միաժամանակ բարելավել թե Մոսկվային եւ թե Անկարային, դա նրան չհաջողվեց: Գնալով ավելի բացահայտ էր դառնում, որ Մոսկվան չի հանդուրժի իր շահերին հակասող բոլոր նավթային ծրագրերի կենսագործումը: Դրա վառ ապացույցը եղավ Հեյդար Ալիեւի սահական չէր, որ նրա վերջերս Անկարա կատարած պաշտոնական այցի օրակարգի հիմնական հարցերից մեկը կրկին նավթամուղն էր: Կրկին պատահական չէ, որ նա մեկ անգամ եւս առատ խոստումներով կարողացավ մոլորեցնել իր «բնական դաշնակցին»:

Հեյդար Ալիեւի վերադարձից անմիջապես հետո տեղի ունեցավ արտաքուստ աննշան մի միջադեպ, որը սակայն ցնցող եղավ թուրքերի համար: Փետրվարի 14-ին Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը ԱՄՆ նախագահի հետ Վաշինգտոնում կազմակերպված համատեղ մամուլի ասուլիսի ժամանակ աշխարհով մեկ հայտարարեց, թե ղազախական նավթը դեպի Արեւմուտք ավանդաբար փոխադրվել է Ռուսաստանի տարածքով եւ այսուհետեւ եւս կառաքվի այդ նույն ճանապարհով:

Հարկ է նշել, որ Ադրբեջանն ընդհանրապես Անկարայի աչքում արժեք ունի այնքանով, ինչքանով նրա տարածքը կարող է կամուրջ լինել Միջին Ասիա ներթափանցելու համար: Թուրք մասնագետներն այնքան էլ չեն հավատում Ադրբեջանի նավթի արտահանման ծավալը մինչեւ տարեկան 25 մլն տ հասցնելու հեռանկարին, զիտակցելով, որ ԽՍՀՄ գոյության վերջին տարիներին այս երկրում նավթի արդյունահանման (եւ ոչ թե արտահանման) ընդհանուր ծավալը չէր գերազանցում տարեկան 10 մլն տ: Բաքվից մինչեւ Յումուրթալըք նավթամուղի շինարարությունն իրեն կարդարացներ ղազախական նավթը եւս այս ճանապարհով Թուրքիա բերելու դեպքում: Նազարբաեւի հայտարարությունը փարատեց Անկարայի վերջին կասկածները: Առավել եւս, որ վերահիշյալ մամլո ասուլիսում ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնը սկզբունքորեն համաձայնեց նավթամուղի ռուսաստանյան տարբերակին, ինչը առիթ տվեց «Հյուրիյեթ» թերթի քաղաքական մեկնաբան Սեդաթ Էրգինին թերթի փետրվարի 17-ի համարում հանդես գալ հետաքրքիր մի մեկնաբանությամբ, որը ստորեւ ներկայացվում է որոշ կրճատումներով:

«Նավթամուղի հարցում ԱՄՆ նախընտրեց ռուսաստանյան տարբերակը»: Արդեն վաղուց Ղազախստանը Արեւմուտքի հետ բանակցություններ է վարում իր հարուստ նավթի պաշարների շահագործման շուրջ: Այն ընդգրկված էր նաեւ Նուրսուլթան Նազարբաեւի Վաշինգտոն կատարած այցելության օրակարգում: 90-ական թթ. վերջին Ղազախստանը պատրաստվում է նավթի արտահանումը հասցնել տարեկան 50 միլիոն տոննայի: Ադրբեջանը նույնպես ծրագրում է ավելացնել նավթի արտահանումը, հասցնելով մինչեւ 25 մլն. տոննայի: Երբ սրանց ավելացնենք Թուրքմենստանի անսպառ բնական հարստությունները, այդ ինչպիսի ռազմավարական նշանակություն կունենան Անդրկովկասի եւ Միջին Ասիայի նավթի ու գազի պաշարները եկող հարյուրամյակի առաջին կեսում:

Իսկ այդ ռազմավարության առանցքը կկազմի այն ուղին, որտեղով կանցնի նավթամուղը: Որ ճանապարհով դեպի Արեւմուտք կհոսի այդ հարստությունը, Թուրքիայի՞, թե՞ Ռուսաստանի տարածքով: Համատեղ հայտարարությունը վկայում է, որ Նազարբաեւն ու Քլինթոնը նախընտրել են ռուսաստանյան տարբերակը:

Դրա իմաստը միանշանակ է. Թուրքիան զրկված պիտի լինի հրաժարվել միջինասիական նավթը Իսկենդերունում փոխադրելու, հետեւաբար եւ այդ ռազմավարական առանցքին տիրանալու պատրանքներից: Չենք զարմանա, երբ [illegible] Ադրբեջանը նույնպես շրջվի [illegible] հյուսիս:

Նավթամուղի հարցում Թուրքիան եւ Ռուսաստանը հանդես եկան որպես անհաշտ ախոյաններ: [illegible] թյունը նրանց միջեւ ցուցադրեց [illegible] նաեւ Արեւմուտքի ռազմավարական հետաքրքրությունը: Քլինթոնը [illegible] ընտրեց ի վնաս Թուրքիայի...

Այսօր արդեն ակնհայտ է [illegible] ԱՄՆ-ին ու Ղազախստանին [illegible] զելու Թուրքիայի ջանքերը ձախողման մատնվեցին: [illegible]

Պատրաստեց ՍՈՒՐԵՆ ԲՈՅՈԼՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Արշիլ Գորկի. Տառապալից արվեստի առինքնող ուժը

Արժանին հատուցելու պահը ինչքան էլ երկարի, միեւնույն է, մի օր հասնում է: Այսպիսի եզրակացության եմ հանգում, ընթերցելով «Նյու Յորք թայմս» թերթի փետրվարի 6-ի համարում զետեղված ընդարձակ հոդվածը հայազգի ամերիկյան նկարիչ Արշիլ Գորկու մասին, որի ստեղծագործությունների ցուցահանդեսն այժմ գործում է (մինչեւ մարտի 5-ը) Նյու Յորքի Մեդիսոն ավենյուի վրա գտնվող Գագոսյան պատկերասրահում: Ասում եմ «արժանին հատուցելու», նկատի ունենալով այն, որ վերոհիշյալ թերթի իսկ խոստովանությամբ, իր էջերում 1948-ի հուլիսին նկարչի ողբերգական մահվան առիթով գրված մահախոսականն ընդամենը եղել է 15 տող, ընդ որում՝ նրան ներկայացրել են որպես ռուս գրող Մաքսիմ Գորկու զարմիկը: Եվ չնայած դրանից հետո, ամենայն հավանականությամբ, այլ հոդվածներ նվիրվել են նրան, այնուամենայնիվ երեւույթը հետաքրքիր է: Ներկա հոդվածի (որը չնչին կրճատումներով ներկայացնում ենք մեր ընթերցողներին, հեղինակը Մայքլ Կիմելմանն է եւ նա իրոք արժանին է մատուցում մեծատաղանդ նկարչին:

ՀԱԿՈԲ ԾՈՒԼԻԿՅԱՆ

«Գորկին միշտ էլ ունեցել է իր ուրույն դեմքը: Գիտեք, դա նման է որոշակի բույրի: Զգացմունքը, նկարելու եւ գծագրելու ձեւն ու ոճը, այդ բոլորը շատ բնորոշ կերպով գորկիական են», այսպես է բնութագրել Արշիլ Գորկուն իր մտերիմ ընկեր Վիլեմ դը Կունինգը:

Նա այնքան էլ ճիշտ չէր: Գորկին միշտ չէ, որ իր ուրույն դեմքն է ունեցել եւ նրա «բույրը» առավելապես երեւան է եկել իր կյանքի վերջին տասնամյակին, այն բանից հետո, երբ նկարիչն ինքն իրեն պարտադրելով «աշակերտել» է Սեզանին, Պիկասոյին եւ եվրոպացի այլ վարպետներին, այնքան է խորանում նրանց ստեղծագործություններում, որ շուտ ժամանակ նրանց է ընդօրինակում: Միայն այդ շրջանից հետո, ինչպես այս «մարգարտանման» ցուցահանդեսն է բացահայտում, նա հաստատում է իրեն, որպես որոշակի նկարելաձեւի ու ոճի ինքնուրույն նկարիչ եւ դառնում կենդանի մի կամուրջ Փարիզի եւ Նյու Յորքի միջեւ, այնպիսի մի ժամանակահատվածում, երբ արվեստի կենտրոնը փոխադրվում էր մի քաղաքից մյուսը:

Ինչքան մոգական ու հակասական էր նա: Վստահաբար մեր դարաշրջանի Ամերիկայում հայտնվածներից ամենաառաջնակարգը, ամենանրբազգայինն ու բարեկիրթը, չնայած նրա վերացարկված ձեւերի ազատ ընդհանրացումները արտահայտում են այնպիսի տանջալից, ուժգին մի եռանդ, որ ոչ մի ընդհանուր կապ չունի նրբազգացողության կամ բարեկրթության հետ: Գորկին այն աստիճանի կատարելության է հասցրել այդ ձեւերը մատիտով ու ներկով նկարելու արվեստը, որ դրանք անհանգիստ ու եռանդուն լինելով հանդերձ, խիստ ներդաշնակ են ու համաչափ: Նրա բաց մանուշակագույնի, դեղինի ու հողադարչնագույնի խառնուրդ ներկապնակը մեղմ, քաղցր ու ջերմ երանգ է պարգեւում կտավներին: Հակառակ իր տարօրինակություններին նրա արվեստն առինքնող է:

Առաջին սերնդի աբստրակտ-էքսպրեսիոնիստներից շատերի նման Գորկին եւս Եվրոպայում է սկսել «սաղմնավորվել», բայց հասունության է հասել Ամերիկայում: Նրա կյանքը ողբերգական վախճան է ունեցել: Կենսագրական տվյալներից պարզ է հետեւյալը. իսկական անունը՝ Ոստանիկ Ադոյան, ծնվել է 1904 թվին Արեւմտյան Հայաստանի Խորգոմ գյուղում: Հայրը գյուղացի աշխատավոր է եղել եւ 1908 թվին առանձին ԱՄՆ է գաղթել ու հաստատվել Ռոդ Այլենդում: Կինը, ինչպես նաեւ որդին՝ Ոստանիկը եւ դուստրը մնացել են Թուրքիայում, վերապրելով առաջին համաշխարհային պատերազմի ամբողջ սարսափները, երբ իրենց հայրենակիցները հոծ զանգվածներ ջարդվել են թուրքերի կողմից: 1919 թվին, 39 տարեկան հասակում մայրը մահացել է սովից: 1920-ին ինքը եւս գաղթում է ԱՄՆ: 1924-ին ձեռք է բերում փոքրիկ մի արվեստանոց եւ փոխում անունը Արշիլ Գորկի:

Գորկին վարպետության հասնելու ճանապարհին էր: Դժբախտաբար նա չապրեց ճաշակելու աշխարհի կողմից ճանաչված լինելու փառքը: 1930-ական թվերին դասավանդել է, մասնակցել խմբակային ցուցահանդեսների եւ վաճառել մի քանի կտավներ, որոնց եկամուտով հազիվ է կարողացել իր ապրուստը հոգալ: Միայն 1940-ական թվերին եվրոպայից ԱՄՆ գաղթած արվեստագետներ Անդրե Բրետոնի եւ Մատտայի կողմից որպես հանճար ճանաչվելուց հետո է, որ սկսում են արժանի ուշադրություն դարձնել նրան:

Բրետոնի հետ հանդիպումը հանդիպում էր նաեւ սյուրռեալիզմի, հատկապես նրա «ավտոմատացման» տեսությունների հետ, որն օգնում է նրան իր վրայից թոթափելու ընդօրինակողի պիտակը եւ դառնալ ինքնուրույն ստեղծագործող:

Միրոյի եւ Մատտայի ազդեցությունն զգալի է նրա այնպիսի գործերում, ինչպիսիք են «Նուրբ խաղը» եւ «Մերկը», որոնք ցուցադրված են այժմ: Սյուրռեալիզմն օգնել է նրան իր նախկին եվրոպական կերպարները վերամարմնավորելու եւ իր երեւակայությանը նորանոր թռիչքներ պարգեւելու:

Նրա առաջին անհատական ցուցահանդեսը բացվել է 1945-ին Ջուլիեն Լիվայ պատկերասրահում: Այդ առթիվ հրատարակված պրոսպեկտում գրել է ինքը՝ Բրետոնը: Նրա կյանքի վերջին տարիներն աստվածաշնչյան Հոբին բնորոշող ահավոր տանջանքների շարան է եղել: 1946-ին Կոնեկտիկուտի իր տանը բռնկված հրդեհը կլանում է տասնյակ նկարներ: Նույն թվին հիվանդանում է քաղցկեղով: Նրա ամուսնությունը, որի լավագույն տարիները ոգեշնչել են նրան ստեղծելու գունագեղ լիրիկական կտավ-տոտեմներ, խորտակվում է: Ավտոմեքենայի վթարից վիզն է ջարդում եւ կորցնում աջ ձեռքի աշխատունակությունը: Եվ մինչ նա պայքարում էր ստիպել իրեն նկարել ձախ ձեռքով, քաղցկեղն իր ավերածությունն է գործում: Կինը լքում է, հեռանում: Եվ 1948 թվի հուլիսի 21-ին, համարելով, որ այլեւս հնարավոր չէ շարունակել, Գորկին ինքնասպան է լինում, հասցնելով կավիճով գրել իր հրաժեշտի խոսքը «ցտեսություն, սիրելիներս» բառերը:

Նա ամենափութաջան նկարիչն էր: Հազարավոր նկարներ էր գծում քանակով (հակառակ աղքատության, նա երբեք չէր խնայում նկարչական պիտույքները), ապա զարմանալի թախծոտությամբ աշխատում դրանց կատարելագործման վրա: Գծագրությունը մնաց իր արվեստի հիմնաքարը, եւ ներկա ցուցահանդեսում ներկայացված են իր հայկական անցյալից ու հայրենի լեռնաշխարհից մի քանի հրաշալիորեն ներշնչված կտավներ՝ «Խնձորի այգին» դրանց մեջ լավագույններից է:

Բոլոր կտավներում զգացվում է, որ նրա հատուկ արվեստում «մեռած կետեր» չկան, ընդհակառակը, դրանցում անքակտելիորեն միահյուսված են «կծիկ դարձած» զանազան զգացմունքներ:

Նրա արվեստի արմատները ձգվում են հետ մինչեւ 15-րդ դարի իտալացի նկարիչ Ուչելլոյի ակունքները, այնուհետեւ շաղախվելով 19-րդ դարի Էնգրի եւ 20-րդ դարի Պիկասոյի հետ: Ինքը գիտակցում էր իր արժանիքները, բայց երբեք չէր կարող պատկերացնել, որ իր արվեստի վերջին շրջանն, իր հերթին, ուղեցույց էր լինելու իրենից հետո եկող արվեստագետների համար՝ դը Կունինգից եւ Գաստոնից մինչեւ Լուիս եւ Ֆրանկենթալեր: Այս փոքրիկ, բայց գեղեցիկ ցուցահանդեսը հիշեցնում է մեզ, որ Գորկին կենտրոնական դեմքն էր 20-րդ դարում ամերիկյան արվեստի այդ շրջադարձային ժամանակահատվածում»:

«Նկարիչն ու իր մայրը» (1926-32. Վիթնեյ ամերիկյան արվեստի թանգարան Նյու Յորք)

ԱԶԴԱԳԻՐ

Մոդայի տուն

«Հայկական ժպիտ» երգիծաերաժշտական թատրոնը մարտի 2-ին Երեւանի Մոդայի տանը կներկայացնի իր նոր ծրագիրը: Գեղարվեստական ղեկավար՝ Գագիկ Իսրայելյան: Երգիծական մասի ղեկավար՝ Անդրանիկ Շահվերդյան: Սկիզբը ժամը 15.00-ին:

Թատերական ինստիտուտ

Արդի արվեստի խնդիրների մասին ամենամսյա դասախոսությունը Երեւանի գեղարվեստա-թատերական ինստիտուտում այսօր չի կայանա՝ ինստիտուտում օդի բավարար ջերմաստիճան չլինելու պատճառով: Դասախոսությունը կանցկացվի ապրիլի 1-ին:

Հիշեցում

«Ազգը» հիշեցնում է մայրաքաղաքում գործող բոլոր մշակութային օջախներին, որ ազդագրերը որեւէ շինության համար արտաքին ձեւավորման տարր չեն: Այս գարնան հետ փորձեք ազատվել հին ազդագրերից:

ԹԱՏՐՈՆ

Ղարաբաղն ունի իր տիկնիկային թատրոնը

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 28 ՓԵՏՐՎԱՐ. ՄՆԱՐԶ: Լեռնային Ղարաբաղն արդեն ունի իր տիկնիկային թատրոնը: Ճիշտ է, ինչպես այսօր պատմեց ԼՂՀ ժողովրդական կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարար Նելլի Ոսկանյանը, պատերազմական պայմանները թույլ չեն տալիս միանգամից լուծել ստեղծագործական կոլեկտիվի բնակության մշտական վայրի խնդիրը: Այնպես որ թատերախումբը ստիպված է հիմնականում հյուրախաղերի մեկնել: Դերասանները հանդես են գալիս ոչ միայն պատանի հանդիսատեսի, այլեւ մեծահասակների առջեւ, ելույթներ ունենալով ձեռնարկություններում եւ ուսումնական հաստատություններում, գյուղացիների եւ Լեռնային Ղարաբաղի պաշտպանության բանակի մարտիկների առջեւ:

ԵՐԵՎԱՆ

«Կռունկը» այցելուին առաջարկում է միմիայն հայ արվեստի գործեր

ԵՐԵՎԱՆ, 28 ՓԵՏՐՎԱՐ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երեք սերնդի հայ ճանաչված նկարիչների նկարների ցուցադրումով նշանավորվեց անցած տարի հունիսի 15-ին «Կռունկ» մշակութային մասնավոր սրահի բացումը: Սրահի տնօրեն Արմեն Մկրտչյանը հայտնեց, որ առաջին ցուցահանդես-վաճառքին հետեւել են եւս 3-ը՝ «Աշնանային գույներ», «Պրիմիտիվիստներ», «Գրաֆիկա» ցուցահանդեսները, որտեղ ամեն անգամ ներկայացվել են շուրջ 120 գործ՝ Սարյան, Բաշինջաղյան, Գյուրջյան, Մինաս, Էլիբեկյան եւ այլն: Սրահի ցուցանմուշները, որ միմիայն հայ արվեստագետների ստեղծագործություններ են, կարող են ունենալ իրենց գնորդը: Այս առումով մասնավոր սրահի գոյությունը որպես այդպիսին Երեւանում կարելի է համարել եզակի:

«Կռունկը», որը հավակնում է լինել միջազգային չափանիշներին համապատասխանող ցուցասրահների կողքին, անցած տարի մասնակցել է Չիկագոյում «Էքսպո-93» ցուցահանդեսին: «Երբ Հայաստանից դուրս հայ արվեստագետի աշխատանքն ունենա իր օտարերկրացի գնորդը, դրանով իսկ «Կռունկը» նպաստած կլինի հայ մշակույթի ճանաչմանը արտասահմանում», ասաց Ա. Մկրտչյանը: ■

Մամուլի մասին օրենքի լրամշակված տարբերակը՝ ԳԽ 8-րդ նստաշրջանում

ԵՐԵՎԱՆ, 28 ՓԵՏՐՎԱՐ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ արդարադատության նախարարության լրատվական միջոցների գրանցման վարչության պետ Էդուարդ Մելիքսեթյանը հայտնեց, որ ՀՀ մամուլի մասին օրենքի 32 հոդվածներից 26-ում լրացումներով ու փոփոխություններով նախագիծը նախարարությունը ներկայացրել է ՀՀ ԳԽ, որն այն մտցրել է 8-րդ նստաշրջանի օրակարգ:

Նախարարությունը հատկապես կարեւորում է հրապարակման ոչ ենթակա լուրերի եւ տեղեկությունների հաղորդումների բացառումը մամուլի զանազան միջոցներում: «Պետական գաղտնիք հրապարակող միջոցների անունները չարժե թվարկել: Ցավալի են ոչ միայն պետական գաղտնիք հայթայթող լրագրողի «ջանքերը», այլեւ պաշտոնյա անձանց կողմից դրանք տրամադրելու փաստերը»: ■

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Նոր գիրք հայերի մասին

ԱՄՆ-ի Հարպեր Կոլինզ հրատարակչության կողմից վերջերս լույս տեսած «Հատման վայրը. Ճանապարհորդություն հայերի միջով» գիրքը (288 էջ) արտակարգ հանդիպումների եւ քսաներորդ դարի սկզբում հայ ժողովրդի ապրած ողբերգական օրերի ու նաեւ հայ ոգու անկոտրում դրսեւորումների նկարագրություններով աղեցուն մի հուշամատյան է թվում, ըստ գրախոսաբան Ջոն Գրեպինի, որն այդ մասին գրել է The Armenian Mirror Spectator հայկական անգլիատառ թերթում:

Գրքի հեղինակ Ֆիլիպ Մարսդենն իր ճամփորդությունն սկսում է վեց տարի առաջ Արեւելյան Թուրքիայում, որտեղ բաց հարթավայրերում քայլելիս նկատում է հողի մեջ խրված մի ոսկոր, որը վերցնելով դիմում է մոտակայքում գտնվող հովվին, պարզելու, թե ինչ է դա: «Էրմենի» (հայ), չոր պատասխանում է հովիվը: Հետագայում նա Սիրիայում անցնում է Դեյր էզ Զորի անապատներով, հանդիպում Թուրքմ անունով մի իրավաբանի, որն էլ նրան մանրամասն պատմում է 1915 թվի հայկական եղեռնի մասին: Հետաքրքրությունը սրվում է, հանդիպումների շրջանակը ընդարձակվում: Նա անցնում է Եգիպտոս, Կիպրոս, Երուսաղեմ, որտեղ հանդիպում է պատրիարքի հետ, ապա Լիբանան, որտեղ իջեւանում է հայտնի «Բարոն» հյուրանոցում, Վենետիկ եւ վերջապես նաեւ Հայաստան եւ Ղարաբաղ հայերի եւ նրանց պատմության հետ ավելի մոտիկից ծանոթանալու համար: Մարսդենը փաստորեն ոչ թե պարզապես երկրներ է այցելում, այլ փորձում է, եւ դա նրան հաջողվել է, ճանաչել մի ամբողջ ժողովրդի, նրա դառը ճակատագիր ու աներեւակայելի տոկունության ուսումնասիրության միջոցով գրում է գրախոս Գրեպինը: Նրա կարծիքով այդ գիրքը Հայաստանի եւ հայերի մասին վերջին տասնամյակներում գրված կարեւորագույն հատորներից է, լույսներում, որին հայերը պետք է երկար փայփայեն:

Հ. Օ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ Մարզական

ԵՎՐՈՊԱ-96

Հայաստանը ֆուտբոլային Եվրոպայի հետաքրքրության ուղեծրում

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ,
Մարզական մեկնաբան

Այսօր Բելգիայի մայրաքաղաք Բրյուսելում կայանալիք ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնության (1996 թ. Անգլիա) ընտրական 2-րդ խմբում ընդգրկված երկրների՝ Դանիայի, Իսպանիայի, Բելգիայի, Մակեդոնիայի, Կիպրոսի, Հայաստանի ներկայացուցիչների խորհրդակցությունում կհաստատվի խմբային մրցաշարի խաղացանկը եւ հավաքականները կկարողանան արդեն հստակորեն պլանավորել իրենց նախապատրաստական ծրագրերը:

Ինչպես արդեն գրվել է Հայաստանը Բելգիայում ներկայացնում են ազգային հավաքականի ավագ մարզիչ Էդուարդ Մարգարովը եւ ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի պատասխանատու քարտուղար Էմին Բաղյանը:

ՈւԵՖԱ-ի որոշմամբ, այնուամենայնիվ, թույլատրել Հայաստանի հավաքականին խաղացանկով նախատեսված սեփական հարկի տակ հանդիպումներն անցկացնել Երեւանում, մեծ հետաքրքրություն է առաջացրել Հայաստանի նկատմամբ: Իտալական ընկերություններից մեկը ցանկանում է պայմանագիր կնքել ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի հետ Եվրոպայի առաջնության Երեւանյան 5 հանդիպումների հեռուստատեսային ցուցադրման իրավունքը 350 հազար դոլլարով գնելու համար: Նման առաջարկներով հանդես են եկել նաեւ այլ ընկերություններ: Պաշտոնապես եվրոպական մրցասպարեզ դուրս եկող Հայաստանի ֆուտբոլի համար, այսօր բախտորոշ է նյութատեխնիկական բազա ունենալը: Մեծ ֆուտբոլը, մեծ գումարներ է պահանջում եւ դրա ձեռք բերման հնարավորությունները կան (բացի նշվածից գովազդներ, հովանավորներ եւ այլն): Կարեւորը՝ չպետք է էժանանալ եւ գիտակցել սեփական արժեքը: Այդպես բաժերը կարող են օգտվել անփորձությունից: Մի խոսքով նոր հեռանկարներ են բացվում հայկական ֆուտբոլի առջեւ: Թվում է 3-4 տարվա ընդմիջումից հետո նորից ֆուտբոլային տենդով կհամակվի Հայաստանը, որի ազդանշանը կտրվի 1994 թ. սեպտեմբերին:

Այդ տեսակետից առանձնահատուկ ուշադրության կարժանանան նաեւ ՀՀ ներքական առաջնության եւ գավաթի խաղերը: Թիմերը շարունակում են իրենց ուսումնամարզական հավաքները ու նաեւ ստուգողական հանդիպումներ անցկացնում: Հայաստանի չեմպիոն Երեւանի «Արարատը» հանրապետական մարզադաշտում, մրցելով Երեւանի ՀՄՄ-ՖԻՄԱ-ի հետ, հաղթեց 4-3 հաշվով: Հանրապետության բրոնզե մեդալակիր Կոտայքի շրջանի «Բանանց» թիմը 3 անգամ ուժերը չափեց առաջին խմբում հանդես եկող Երեւանի «Դինամոյի» հետ: Երկուսում «Բանանցը» հաղթեց 6-0, 6-1 հաշիվներով, իսկ մեկում արձանագրվեց ոչ-ոքի՝ 2-2: Հայաստանի առաջատար թիմերից եւս մեկը՝ ՀՄԸՄ-ն, որն ուսումնամարզական հավաքն անցկացնում է Մոսկվայում, ծածկի տակ ստուգողական խաղում 1-0 հաշվով հաղթել է «Ինստրոյ» թիմին (գոլի հեղինակ է դարձել «Շիրակից» ՀՄԸՄ տեղափոխված Արտավազդ Խաչատրյանը), այնուհետեւ ոչ-ոքի՝ 2-2 է խաղացել Ռուսաստանի բարձրագույն խմբի առաջնության մասնակից Մոսկվայի «Ամարայի» հետ, ընդ որում դաշտի տերերը պարտությունից խուսափել են վերջին րոպեներին: ՀՄԸՄ-ն ուժերը չափել է նաեւ Ռուսաստանի չեմպիոն Մոսկվայի «Սպարտակի» հետ, որն, ինչպես հայտնի է, հաղթեց ԱՊՀ երկրների չեմպիոնների գավաթի խաղարկությունում, բացի այդ հանդես է գալիս չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում: Հայ ֆուտբոլիստներն արժանի դիմադրություն ցույց տվեցին ախոյանին: «Սպարտակը» մեծ դժվարությամբ, այն էլ վերջին րոպեներին հաղթանակ տոնեց 2-1 հաշվով:

Մեր ֆուտբոլում կատարվող ցավալի երեւույթներից մեկն այն է, որ շարունակվում է ֆուտբոլիստների արտահոսքն այլ երկրներ: Մարզասերները տեղյակ են, որ մեծ թվով ֆուտբոլիստներ հիմա հանդես են գալիս Լիբանանում (շուրջ 30 հոգի): Այստեղ մարզչական աշխատանք են կատարում հայաստանցի չորս մարզիչներ՝ Արկադի Անդրեասյանը, Խորեն Հովհաննիսյանը, Սուրեն Բարսեղյանը եւ Ժակ Սոփրիկյանը: «Արարատի» փորձառու խաղացողներից մեկը՝ Ալբերտ Սարգսյանը, օրերս ընդունել է Լիսվայի «Պանյարիս» թիմի հրավերը: «Բանանց» թիմի խաղացող, նախկին արարատցի Էդուարդ Վերանյանը տեղափոխվել է Կրասնոդարի «Կոլոս»: Գերմանիա է մեկնել «Կոտայքի» երիտասարդ հարձակվող Տիգրան Պետրոսյանը: Եվրոպական ակումբային մրցաշարերի մասնակցությունը, մեր հավաքականների պաշտոնական ելույթները հույս ունենանք արգելափակող կդառնան հետագա արտահոսքին:

ՕԼԻՄՊԻԱԴԱ-XVII

Օլիմպիադան պատմության գիրկն անցավ

Նորվեգիայի Լիլեհամեր քաղաքում ավարտվեց ձմեռային 17-րդ օլիմպիադան: Ամենամեծ անակնկալը մատուցեցին առաջին անգամ նման մրցումներին առանձին թիմով մասնակցած Ռուսաստանի ներկայացուցիչները: Այս երկրի հավաքականը ձեռք բերեց բոլորից շատ ոսկե մեդալ (11): Ռուսաստանի ընտրանին նվաճեց նաեւ 8 արծաթե եւ 4 բրոնզե մեդալ ու ընդհանուր հաշվարկով գրավեց առաջին տեղը: Երկրորդ տեղում են մրցումների կազմակերպիչները՝ նորվեգացիները, որոնք վաստակել են 10 ոսկե, 11 արծաթե եւ 5 բրոնզե մեդալ: Գերմանացիները, չնայած բոլորից շատ մեդալներ են ձեռք բերել (9 ոսկի, 11 արծաթ, 8 բրոնզ), սակայն զբաղեցրին 3-րդ տեղը: Մրցումների վերջին օրը 50 կմ դահուկավազքում աչքի ընկավ Խ. Միության դահուկավազքի երկար տարիների առաջատարը՝ Վլադիմիր Սմիռնովը, որը հիմա հանդես է գալիս Ղազախստանի դրոշի ներքո: Լեռնադահուկային սպորտի ոլորավայրէջքի մրցումներում չեմպիոնի կոչումը նվաճեց ավստրիացի Թոմաս Շտանգազինգերը: Արծաթե մեդալը բաժին հասավ իտալացի հռչակավոր Ալբերտո Տոմբային: Նենսի Քերիգանի եւ Տոնի Հարդինգի (ԱՄՆ) հետ կապված սենսացիոն պատմության պատճառով բոլորի ուշադրության կենտրոնում հայտնված գեղասահորդուհիների մրցավեճում հաղթանակն ուղեկցեց աշխարհի չեմպիոնուհի Օքսանա Բայուլին (Ուկրաինա): Նենսի Քերիգանը, որը երկար ժամանակ գլխավորում էր մրցապայքարը, բավարարվեց 2-րդ տեղով:

Հոկեյիստների մրցաշարն ավարտվեց Շվեդիայի հավաքականի հաղթանակով: Վերջինս առաջին անգամ դարձավ օլիմպիական չեմպիոն: Կանադայի հավաքականի հետ եզրափակիչ հանդիպման 3 մրցափուլերն ավարտվեցին ոչ-ոքի՝ 2-2: Բուլիտներով՝ 5-4 հաշվով հաղթանակն ուղեկցեց շվեդներին: Երրորդ տեղի համար մրցավեճում Ռուսաստանի հավաքականը 0-4 հաշվով զիջեց Ֆինլանդիայի թիմին: Օլիմպիական խաղերում մեդալակիրներ դարձան 22 երկրների ներկայացուցիչներ: Իսկ ոսկե մեդալ նվաճեցին 14 երկրների պատվիրակներ: Նախկին Խ. Միությունից, բացի Ռուսաստանից, մեկական ոսկի նվաճեցին Ղազախստանի, Ուզբեկստանի եւ Ուկրաինայի հավաքականները: Օլիմպիա-

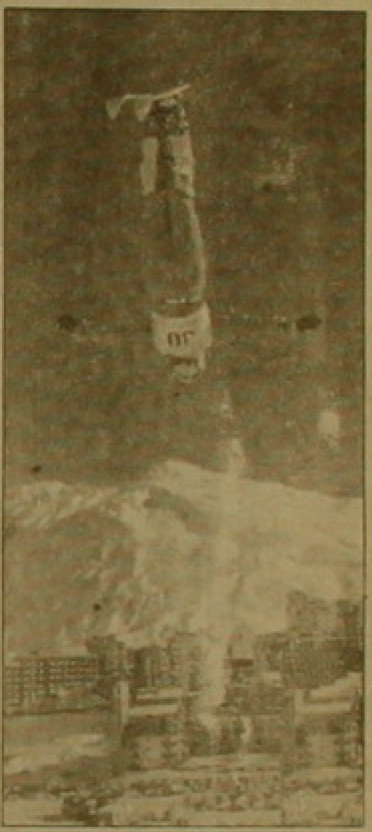

կան խաղերի փակման հանդիսավոր արարողությանը Լիլեհամեր էր ժամանել Ռուսաստանի փոխվարչապետ Օլեգ Սոսկովեցը: Նա Ռուսաստանի սպորտի վաստակավոր վարպետի համար 1 մեդալը հանձնեց օլիմպիական խաղերի հերոսուհի Լյուբով Եգորովային (Եկատերինբուրգ):

ՇԱԽՄԱՏ

Վահագն Ոսկանյանը ՖԻԴԵ-ի վարպետ

Դավիթ Կարապողոսյանը՝ Կաննի փառատոնի հաղթող

ԳԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Կրկին մեր շախմատասերներին ուրախացնելու առիթներ կան: Երեկ հեռախոսազրույց ունեցա Կաննի Աբենաքի հետ, եւ հաճելի նորությունները շտապում եմ հաղորդել ընթերցողներին:

Գեղատեսիլ Կաննը վերջին տարիներին հայտնի է ոչ միայն կինոնկարների, այլեւ շախմատային փառատոներով: Եւ այդ փառատոների գլխավոր կազմակերպիչ Դամիր Լեւասիչը հայտնեց, որ շվեյցարական մրցակարգով անցկացված մասսայական մրցաշարում փայլուն արդյունքով (8 հնարավորից 7,5 միավոր) առաջին մրցանակը եւ խոշոր դրամական պարգեւը նվաճել է երեւանցի դպատանի շախմատիստ, մարզասերներին առայժմ քիչ հայտնի Դավիթ Կարապողոսյանը: Իր ընկերոջ հաջողության համար շատ էր ուրախացել Կաննում գտնվող Հայաստանի չեմպիոն, գրոսմայստեր Արտաշես Մինասյանը, որը հանդես է գալիս գլխավոր մրցաշարում: Այստեղ պայքարը դեռ շարունակվում է, եւ, ինչպես զրույցի ժամանակ դիվանագիտորեն ասաց նա «Արտաշեսը առաջատար չէ»:

Մյուս նորությունը եւս ուշ չափով կապվում է Ֆրանսիայի հետ, քանի այն մեզ Հունաստանի մայրաքաղաքից ՖԻԴԵ-ի նստավայրից հայտնեց միջազգային ֆեդերացիայի գլխավոր քարտուղար Գեորգիոս Մակրոպուլոսը:

Հայաստանի շախմատասերների համար, անկասկած, ծանոթ է Վահագն Ոսկանյանի անունը: Ժամանակին նա փայլում էր պատանիների մրցումներում, դառնալով սպորտի վարպետ: Բայց հետագայում դասախոսական աշխատանքի անցնելով Երեւանի պետական համալսարանում, դեպքից դեպք էր հանդես գալիս մրցումներում կլանվելով իր հիմնական մասնագիտությամբ՝ մաթեմատիկայով:

Բայց շախմատն «անբուժելի հիվանդություն է», եւ վերջին երկու տարիների գիտական գործունեության մեկնելով Ֆրանսիա, Ոսկանյանը բաց չի թողնում որեւէ առիթ մասնակցել միջազգային, բեկուզեւ կարճատեւ, մրցաշարերի, ընդ որում նաեւ հարեւան երկրներում Գերմանիայում, Իտալիայում: Ակնհայտորեն բացվել է հայ շախմատիստի երկրորդ երիտասարդությունը, որովհետեւ նա այդ մրցումներում իր համար աննախադեպ հաջողությունների է հասել, որոնց համար Հայաստանի շախմատային ֆեդերացիան Վահագնին ներկայացրել է «ՖԻԴԵ-ի վարպետի» կոչման: Եւ ահա, շախմատի միջազգային ֆեդերացիան Ոսկանյանին շնորհեց պատվավոր տիտղոսը:

Եթե նկատի ունենանք, որ այդ նույն կոչումը մինչեւ այժմ կրող Տիգրան Նալբանդյանը եւ [illegible] Դանիելյանը վերջին ամիսներին դարձել են միջազգային վարպետներ, ապա կարող ենք ասել, որ Վահագն Ոսկանյանն այժմ Հայաստանում միակ ՖԻԴԵ-ի վարպետն է:

Իսկ Լինարեսից հաղորդեցին, որ գրոսմայստերական մրցաշարի երեք մրցափուլից հետո իրավիճակը առաջատարների խմբում այսպիսին է. Կասպարով՝ 2,5 միավոր, Կարպով՝ 2 (մեկ անավարտ խաղ), Իվանչուկ, Կամսկի, Անանդ՝ 2-ական միավոր:

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ

Ստեփան Ղազարյանը Հունաստանի հավաքականի մարզիչ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ

Սեփ. թղթ., Վալանս, Ֆրանսիա

Ըմբշամարտի միջազգային կարգի մրցավար Ստեփան Ղազարյանը, որը երկու տարի է, ինչ աշխատում է Հունաստանում, այս երկրի հունա-հռոմեական ըմբշամարտի ֆեդերացիայի կողմից նշանակվեց Հունաստանի ազգային հավաքականի ավագ մարզիչ: Ստեփան Ղազարյանը հայտնի դեմք է ոչ միայն Հայաստանի՝ մարզական աշխարհում, այլեւ համաշխարհային ըմբշամարտում: 1972 թ. որպես մարզիչ եւ մրցավար, մասնակցելով օլիմպիական խաղերին, դրանից հետո միշտ մրցավարի դերում հանդես է եկել հաջորդ օլիմպիական խաղերում, բացառությամբ 1984 թ. Լոս Անջելեսի օլիմպիական խաղերին, որն ինչպես հայտնի է, բոյկոտվել էր Խ. Միության կողմից: 59-ամյա Ստեփան Ղազարյանը եղել է Խ. Միության փոխչեմպիոն, իսկ հետո անցել է մարզչական գործունեության, աշխատել է Հայաստանում, Խ. Միության տարբեր վայրերում եւ Կամբոջայում: Նա մարզել է աշխարհի 38 եւ Եվրոպայի 35 չեմպիոնների: Ստեփան Ղազարյանը վերջերս ներկա էր նաեւ Թեհրանում տեղի ունեցած համաիրանական խաղերի ըմբշամարտի մրցումներին:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Գլազգոյի ակումբների պատերազմը

Գլազգոյի «Ռեյնջերս» թիմի ղեկավարները տարօրինակ քայլի դիմեցին: Նրանք որոշեցին իրենց քաղաքի, նույն քաղաքի մեկ այլ թիմի՝ «Սելտիկի» մարզասերներին տոմսեր չվաճառել ապրիլի 30-ին կայանալիք խաղի համար: «Ռեյնջերսի» նախագահ Դեվիդ Մյուրեյը հայտարարեց. «1992 թ. մարտին «Սելտիկի» համակիրների կողմից մեր դաշտի հրդեհումը 20000 ֆունտ ստեռլինգի վնաս բերեց մեր ակումբին: «Սելտիկի» ղեկավարները ոչ մի ձեւով չցանկացան ընկերանալ մեզ մարզադաշտի ծախսերը հոգալու»:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ
օրակարգ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Սաստիկ հրաձգություններ սահմանների վրա

Ադրբեջանական բանակը հերթական անգամ ձգտելով ձախողել Հայաստանի եւ Ռուսաստանի խաղաղարար միջնորդական ջանքերը, շաբաթ եւ կիրակի օրերին վերստին սաստկացրել է գործողությունները Հայաստանի սահմանների ուղղությամբ, հայտնում է Նոյյան Տապանը, հենվելով ՀՀ պաշտպանության նախարարության աղբյուրների վրա: Փետրվարի 26-ին ժամը 16-17-ը հակառակորդը հետեւակի մարտական մեքենաներից եւ գնդացիրներից կրակ է բացել ՀՀ Նոյեմբերյանի շրջանի Բերդավան, Դովեղ եւ Իջեւանի շրջանի Ազատամուտ գյուղերի պաշտպանական դիրքերի վրա: Ժամը 22-ից չորս ժամ անընդմեջ գնդացրային կրակ է տեղացել [illegible] Իջեւանի Սարիգյուղ բնակավայր դիրքերի [illegible] ուղղությամբ: Տուժածներ չկան: Հայ[illegible]տանի սահմանապահ զորքերը հարկ[illegible]րված են եղել պա[illegible]ություններով լռեցնել [illegible] հակառակորդի [illegible]ակոցները:

Նույն օրը, [illegible]ը 22:35-ից մինչեւ 23:55-ը Նախ[illegible]անի բանակային կազ[illegible]ավորումն[illegible] խոշոր տրամաչափի գնդացիրներից [illegible]ականետներից գն[illegible]դակոծել են ՀՀ [illegible]րարատի շրջանի Ե[illegible]րասխավանի հա[illegible]մաստեղ պահակա[illegible]կետը, դրանով իսկ վիժեցնելով կրակի [illegible] դադարեցման վերաբերյալ նախապես [illegible] բերված պայմանավորվածությունը: Տուժածներ չկան: Հայաստանի բանակի մարտիկները, զսպվածություն ցուցաբերելով, պատասխան գործողությունների չեն դիմել:

Փետրվարի 27-ին, ժամը 17:15-ից մինչեւ 18-ը ադրբեջանական բանակը գնդացիրներից վերստին կրակ է բացել Իջեւանի սահմանների ուղղությամբ: Այս անգամ թիրախ են դարձել Վազաշեն գյուղի պաշտպանական դիրքերը: Ժամը 21-22-ը հրանոթներից գնդակոծվել են նաեւ ՀՀ Նոյեմբերյանի շրջանի Կոթի գյուղի դիրքերը: Տուժածներ չկան: Հայաստանի սահմանապահ զորքերը պատասխան միջոցներ են ձեռնարկել:

Նույն աղբյուրի տվյալների համաձայն, փետրվարի լույս 28-ի գիշերն ու առավոտյան Հայաստանի սահմաններում հանգիստ է եղել: ■

ԹԲԻԼԻՍԻ

Խռովարարները ազատվեցին. Ռուցկոյը վճռական է

Ի կատարումն Ռուսաստանի Դաշնության Պետական դումայի համաներման մասին որոշման, փետրվարի 26-ին Մոսկվայի Լեֆորտովոյի քննչական մեկուսարանից ազատ են արձակվել Ալեքսանդր Ռուցկոյը, Ռուսլան Խասբուլատովը, Անդրեյ Դունաեւը, Ալբերտ Մակաշովը, Վլադիմիր Աչալովը, Վիկտոր Անպիլովը: Նույն օրը Ալեքսանդր Կազաննիկը հայտարարել է Ռուսաստանի գլխավոր դատախազի պաշտոնից հրաժարական տալու մասին: Մոսկվայում կայացած մամլո ասուլիսում տարածված Կազաննիկի հայտարարության մեջ ընդգծված է, որ ինքն այլ ընտրություն չուներ, քանի որ իրավունք չուներ եւ օժտված չէ լիազորություններով անցած տարի Մոսկվայում տեղի ունեցած մայիսմեկյան եւ հոկտեմբերյան իրադարձությունների մասնակիցներին քաղաքական համաներում հայտարարելու Պետական դումայի որոշումը կասեցնելու համար: Պետդումայի այս որոշումը Կազաննիկը գնահատել է որպես «հայրենական պառլամենտարիզմի պատմության խայտառակ էջերից մեկը»: Այս առնչությամբ ՌԴ նախագահ Բ. Ելցինը հրամանագիր է ստորագրել ՌԴ գլխավոր դատախազի մասին եւ Դաշնության խորհրդում այդ պաշտոնի թեկնածու առաջադրել Ալեքսեյ Նիկոլայի Իլյուշենկոյին:

Մյուս կողմից, Ռոյթեր գործակալությանը տված հարցազրույցում, Ռուցկոյի օգնական Ա. Ֆյոդորովը, պատասխանելով այն հարցին, թե իր շեֆը կմասնակցի՞ արդյոք քաղաքական կյանքին եւ կառաջադրի՞ արդյոք իր թեկնածությունը նախագահական ընտրություններում, հայտարարեց. «Վստահ եմ, որ նա անմասն չի մնա քաղաքականությունից: Նա երբեք չի հրաժարվել նախագահի պաշտոնի գաղափարից: Ռուցկոյը բանտից դուրս եկավ մարտական տրամադրությամբ, բայց վրիժառության նպատակ չունի: Նա իրատես է եւ վստահ սեփական ուժերին»: Խասբուլատովը, ընդհակառակը, լրագրողներին հայտարարեց, թե թողնում է քաղաքականությունը եւ մտադիր է մոտ ժամանակներս հարազատների մոտ հյուրընկալվել Չեչնիայում: Նա հայտնեց, որ ավարտել է աշխատանքը «Ռուսաստանում տնտեսական բարեփոխումների անհեթեթության» վերաբերող գրքի վրա:

Անպիլովը Մոսկվայում ելույթ ունենալով թատերական հրապարակում, կոչ արեց ստեղծել բանվորական կուսակցություն:

ՇՐՋԱՆ

Ղարաբաղն իրավունք ունի չհավատալ Բաքվի երաշխիքներին

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 28 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՍՆԱՐԿ: Լեռնային Ղարաբաղի բնակչությունը բոլոր հիմքերն ունի չհավատալու Ադրբեջանի ղեկավարության բոլոր երաշխիքներին, հայտարարեց ԼՂՀ ԳԽ մամուլի քարտուղար Գայանե Առուստամյանը:

Հայտարարությունն արվեց Լոնդոնի Թագավորական ինստիտուտում Հեյդար Ալիեւի վերջերս ունեցած ելույթի առթիվ, որտեղ նա հայտարարել էր, թե Լեռնային Ղարաբաղի հայերը Ադրբեջանի լիիրավ քաղաքացիներ են եւ նրանց անվտանգությունը երկրի սահմանադրությամբ երաշխավորված է մյուսների հետ համահավասար չափով: Առուստամյանի խոսքերով, այդ հայտարարության կեղծավորությունը հաստատվում է թեկուզ այն բանով, որ նույն Հեյդար Ալիեւը Նախիջեւանի ղեկավար եղած ժամանակ Ադրբեջանի ԳԽ նստաշրջանի ամբիոնից մեկված մեծադղորդ կերպով պատգամավորներին հայտարարել էր, որ հանրապետության կոմկուսի կենտկոմի առաջին քարտուղար եղած տարիներին իրեն հաջողվել է զգալիորեն կրճատել Ղարաբաղի հայ բնակչության թվակազմը: ԼՂՀ խորհրդարանի մամուլի քարտուղարը նաեւ հիշեցրեց Ադրբեջանի նախկին նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյի խոսքերը, որն անցյալ տարվա հունիսին հայտարարել էր բառացիորեն հետեւյալը. «Երբ 1993 թ. հոկտեմբերին Ղարաբաղում մնա թեկուզ մեկ հայ, ապա Ադրբեջանի ժողովուրդը կարող է ինձ կախել Բաքվի կենտրոնական հրապարակում»: Ինչպես ասում են, մեկնաբանություններն այստեղ ավելորդ են, եզրակացրեց Գայանե Առուստամյանը: ■

Է. Շեւարդնաձեն վախենում է սոցիալական պայթյունից

ԹԲԻԼԻՍԻ, 26 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՍՆԱՐԿ: Էդուարդ Շեւարդնաձեն չի բացառում Վրաստանում սոցիալական պայթյունի հնարավորությունը: Այդ մասին նա հայտարարեց հանրապետության ուժային կառույցների ներկայացուցիչների փետրվարի 25-ին կայացած խորհրդակցությունում: Շեւարդնաձեի խոսքերով, նման պայթյունի վտանգը բացատրվում է Վրաստանը համակած սոցիալ-տնտեսական բարդ խնդիրներով, մարդկանց տառապանքներով: Շեւարդնաձեն իրավապահ մարմիններին կոչ արեց ուժեղացնել պայքարը հանցագործությունների եւ առաջին հերթին տնտեսական [illegible] դեմ, որին, ինչպես նշեց Շեւարդնաձեն, մասնակից են քաղաքական մի շարք կուսակցություններ: Խորհրդակցությունում ելույթ ունենալով, Վրաստանի գլխավոր դատախազ Ջամլեր Բաբիլաշվիլին հայտնեց, որ արդեն անհրաժեշտ նյութեր են հավաքվել Վրաստանի պաշտպանական գերատեսչության նախկին ղեկավարության ֆինանսական գործունեության հետաքննության համար:

Խորհրդակցությունում երկրի անվտանգության փոխնախարար Ավթանդիլ Իոսելիանին հայտարարեց, թե ապխազական կողմը գործակալների ցանց է ծավալել Արեւմտյան Վրաստանում: Նրա կարծիքով, այդ շրջանում հարկավոր է անձնագրային խիստ ռեժիմ մտցնել:

Մինչդեռ, ինչպես խորհրդակցությունում հայտնեց Վրաստանի ներքին գործոց փոխնախարար Ջեմալ Միքելաձեն, փետրվարի 25-ից Արեւմտյան Վրաստանում սկսվել է [illegible] եւ հանցագործությունների դեմ պայքարի լայնածավալ գործողություն: Միքելաձեն ներկաներին տեղեկացրեց նաեւ, որ արտակարգ դրության ռեժիմի գործողության ժամանակամիջոցում հունվարի 20-ից մինչեւ փետրվարի 20-ը վնասազերծվել է 744 հանցախումբ, որոնցից առգրավվել է 15 միավոր ծանր ռազմական տեխնիկա: ■

ԵՂԱՆԱԿ

Գարնանը նույնպես մեկ-երկու աստիճանով տաք կլինի

ԵՐԵՎԱՆ, 28 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: 1994 թվականի մարտ ամսվա միջին ջերմաստիճանը նույնպես, ինչպես եւ անցնող ձմեռվանը, կլինի 1-2 աստիճանով բարձր սովորականից: Այս մասին հայտնեց ՀՀ կառավարության առընթեր հիդրոօդերեւութաբանության վարչության պետ Գենադի Քոչարյանը: Վերջինս հայտնել է նաեւ, որ մարտ ամսվա երկրորդ տասնօրյակում սպասվում է ցրտի ներխուժում, ջերմաստիճանը կարող է լինել բացասական, հատկապես գիշերները (-5, -7), հանրապետության տարածքում այդ մի քանի օրվա գիշերային միջին ջերմաստիճանը կարող է իջնել մինչեւ -10-ի: Սակայն երրորդ տասնօրյակում ջերմաստիճանի բարձրացումը կվերսկսվի: Հիդրոօդերեւութաբանության վարչության կանխատեսումների համաձայն, գարնան առաջին ամսում տեղումները սովորականից քիչ կլինեն:

Եղանակը Հայաստանում

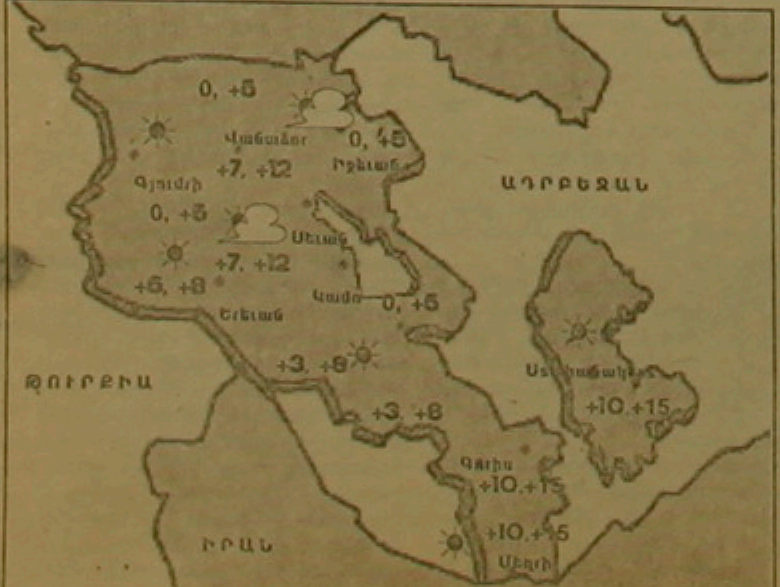

ՏԱՐԱԾՔ

Կենտրոնական հետախուզական վարչությունը ցնցված է

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 28 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «ԿՀՎ-ն ներկայումս ցնցված է», հայտարարեց դրա նախկին տնօրեն Ռոբերտ Գեյթսը: Նրա խոսքերով, ԿՀՎ-ն շատ բաներում ինքն է մեղավոր, քանի որ բավարար ուշադրություն չի դարձրել հակահետախուզական գործունեությանը: Սակայն կիրակի օրը CNN հեռուստաընկերությանը տված հարցազրույցում նա նախազգուշացրել է, որ «չպետք է այդ սկանդալն ուռճացնել այնքան, որ էլ ավելի բարդանան առանց այդ էլ անկայուն ամերիկա-ռուսական հարաբերությունները»:

Անվտանգությունը կախված չէ՞ զենքի քանակից

ԴԱՔԱ, 28 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Հարավային Ասիայում սպառազինությունների մրցավազքը որեւէ լավ բան չի բերի ազգերից ոչ մեկին, այն կարող է միայն բարդացնել աշխարհի այդ շրջանի իրավիճակը», հայտարարեց ՉԺՀ արտգործնախարար Ցյան Ցիչենը Բանգլադեշ կատարած իր այցի վերջին օրը: Դաքայում ելույթ ունենալով մամլո ասուլիսում, նա պաշտպանեց Հարավային Ասիան միջուկազերծ գոտի դարձնելու գաղափարը: Այս կամ այն պետության անվտանգությունը, ասաց Ցյան Ցիչենը, այլեւս կախված չէ իր զենքի քանակից: Այն կանխորոշվում է գլխավորապես երկրի տնտեսական զարգացման մակարդակով:

ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ
ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ
A STYLE
ORIGINAL DESIGN
ՕԳՏՎԵՔ ՄԵՐ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ
ՄԵՆՔ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՆՔ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԵԼ
A STYLE-ը բոլորի համար է

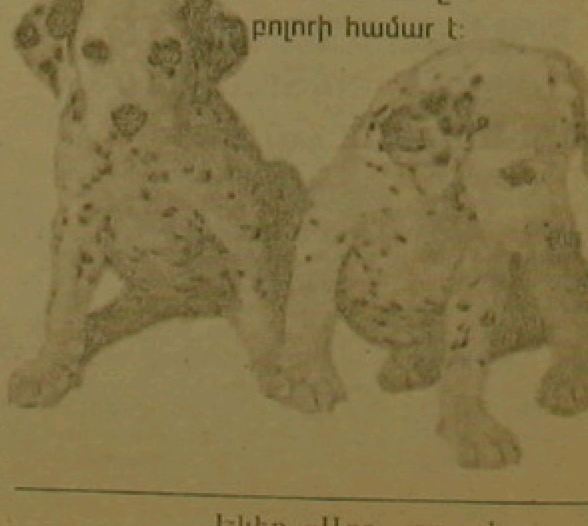

Բացի կատուներից:
Եկեք «Ազգ» օրաթերթ
կամ զանգահարեք 562863, 581841

ՀՀ կառավարության «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երեւան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Տպաքանակ 15 000. Պատվեր 1705 Ստորագրված է տպագրության 28. 02. 1994 Գինը 1 դրամ

digitised by A.R.A.R.@